

๙๙๙๗

๙.๙

การตั้งแบบพิมพ์และนำขึ้นพิมพ์เรียนประจำโรงเรียนของโรงเรียน
ศึกษาพิเศษพระนครศรีอยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดสุทธจินดา
ศึกษาศึกษาและการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑๗๙

โดย

ภรณ์สุดใจศรี ประดับ

21 MAR. 2542

หนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารพิมพ์ ปี๑๙๙๒ และ ปี๑๙๙๓

ตามมติของปฏิญญาการศึกษาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

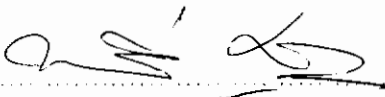
พฤษภาคม ๒๕๔๑

๑๗๙

๑๗๙

คณะกรรมการควบคุม ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นเรื่องเร่งด่วน จึงขอ ขออนุมัติ
จาก ส.อ.ก. คณะกรรมการผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน การเป็นคดี ศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย
นายแพทย์สิทธิชัย เทวี นพรัตน์

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข)

..... กรรมการ
(นายชอุบ จุฑาสงเข็ญ)

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีก็เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข ประธานกรรมการควบคุมงานวิจัย อาจารย์ชอบ สุขสมชีพ รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน กรรมการควบคุมงานวิจัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตลอดจนได้ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุจินดา ผ่องอักษร อาจารย์อิศจราภรณ์ สภาอุดม อาจารย์ศิริภูมิ เขตต์คง ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจ เสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

ขอขอบคุณอาจารย์สุรัชย์ คำแดง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุคนธาาราม และอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการนำเครื่องมือไปทดลองการวิจัยจนประสบผลสำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณอาจารย์ศิริธร ปาระณแก้ว ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์และให้กำลังใจในการศึกษา เล่าเรียนเสมอมา ตลอดจนเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ในวิชาเอกการประถมศึกษาทุกคน ที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดระยะเวลาที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ คุณพ่อทองสุข ปาระณแก้ว และคุณแม่เจ้าปา ปาระณแก้ว ตลอดจนคุณครูอาจารย์ตั้งแต่ศึกษาเล่าเรียน ในระดับประถมศึกษาจนถึงปัจจุบัน และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานการศึกษาแก่ ผู้วิจัย

เสรี ปาระณแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
ธรรมชาติของดนตรี.....	5
พัฒนาการด้านดนตรีของนักเรียนประถมศึกษา.....	6
โครงสร้างของวิชาดนตรีนาฏศิลป์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6	7
จุดประสงค์ของกิจกรรมดนตรี - นาฏศิลป์.....	8
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรี.....	9
หลักการสอนภาคปฏิบัติ.....	10
หลักการสอนวิชาดนตรี โดยใช้กระบวนการกลุ่ม.....	11
หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	12
หลักการสอนตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	12
การวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรี.....	15
การวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย.....	17
ลักษณะของเครื่องมือวัดทักษะพิสัย.....	17
ข้อควรคำนึงในการประเมินผลวิชาดนตรี.....	19
ความรู้เกี่ยวกับเทพบันทึกลีลา.....	20
เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาดนตรี.....	26

สารบัญ

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย..... 29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 29	
แบบแผนการวิจัย..... 30	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 31	
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ..... 31	
เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง..... 33	
การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง..... 34	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 34	
4	ผลการวิเคราะห์..... 36
ผลการสอนก่อนเรียนและหลังสอน..... 38	
ผลการทดสอบย่อยหลังเรียนตามแผนการสอนที่ 1- 3..... 40	
ผลรวมเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบย่อยหลังเรียนทั้ง 3 แผนการสอน..... 42	
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 44
ความหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 44	
ประชากร..... 44	
กลุ่มตัวอย่าง..... 44	
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 44	
การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ..... 45	
การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 47	
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 47	
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า..... 47	

สารบัญ

	หน้า
อภิปรายผล.....	48
ข้อเสนอแนะ การนำผลการวิจัยไปใช้.....	49
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	50
บรรณานุกรม.....	51
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	
-แผนการสอน ที่ 1- 3.....	55
ภาคผนวก ข.	
-แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	73
ภาคผนวก ค.	
-บทเรียนเทปเสียงประกอบวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	78
ภาคผนวก ง.	
-การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (O).....	88
ภาคผนวก จ.	
- ประมวลภาพกิจกรรมการทดลอง.....	90
- หนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	95
- ประวัติ.....	96
บทคัดย่อ.....	97

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง	
1. แสดงผลการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ บทเรียนเทปบันทึกเสียง.....	38
2. แสดงผลการทดสอบย่อยหลังเรียนแยกตามแผนการสอนที่ 1-3.....	40
3. แสดงผลรวมเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบย่อยหลังเรียน ทั้ง 3 แผนการสอน.....	42
4. แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของแบบทดสอบทั้ง 4 ชุด.....	88

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรีเป็นสื่อแห่งความไพเราะ เสียงดนตรีช่วยให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ก่อให้เกิดความสุขทางใจ สามารถผ่อนคลายความตึงเครียดได้อย่างน่าอัศจรรย์ ดังนั้น ดนตรีจึงนับว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในชาติต่าง ๆ ทุกชาติ ดนตรีประกอบไปด้วยคำร้อง ทำนอง อันมีตัวโน้ตเป็นสัญลักษณ์ไว้กำกับทำนองและจังหวะ อันมีเครื่องดนตรีทำให้เกิดเสียง ซึ่งบรรพบุรุษได้นำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้มาผสมผสานกันอย่างกลมกลืน กลายเป็นบทเพลง อันไพเราะ สามารถกล่อมเกลาคิดใจของมนุษย์ให้สะอาดบริสุทธิ์ มีความรู้สึกคล้อยตามอารมณ์ที่แสดงออกได้ ดังพระราชทานนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 บทหนึ่ง

“ชนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ เขานั้นเหมาะคิดกบฏอัปลักขณ”

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดให้วิชาดนตรีเป็นวิชาหนึ่งที่บรรจุอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน มีเจตคติอันดีที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคม มีผลต่อการพัฒนาทางด้านอารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพของผู้เรียน (กรมวิชาการ, 2534 : 6) นอกจากนี้โครงสร้างของหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดให้กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีเวลาเรียนตลอดปีการศึกษา ร้อยละ 20 หรือ 600 คาบ (200 ชั่วโมง) กลุ่มประสบการณ์นี้ประกอบด้วย วิชาศิลปศึกษา จริยศึกษาพลศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ และกิจกรรมสร้างนิสัย เมื่อแบ่งสัดส่วนของเวลาเรียน จะมีเวลาเรียนวิชาละ 1 ชั่วโมง/สัปดาห์

จากระบบโครงสร้างของหลักสูตร ส่งผลให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของวิชาดนตรีน้อยลง ประกอบกับครูผู้สอนวิชาดนตรีส่วนมากไม่มีความรู้และทักษะในด้านดนตรี ครูที่สำเร็จการศึกษาทางด้านดนตรีมีน้อยมาก จึงทำให้การเรียนการสอนวิชาดนตรีประสบกับปัญหาขาดตลอด ซึ่งอรรถกร ชมวัฒนาและคณะได้ให้ความเห็นว่า อุปสรรคในการสอนวิชาดนตรีไทยที่สำคัญคือ ขาดครูผู้สอนที่มีความสามารถรวมทั้งปัญหาการขาดสื่ออุปกรณ์การสอน ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นปัญหาซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรีบแก้ไข เพราะเป็นปัญหาด้านการเรียน

การสอน เป็นปัญหาที่สำคัญสุดอย่างหนึ่งที่จะทำให้หลักสูตรไม่บรรลุจุดหมาย จึงเป็นหน้าที่ที่ครูจะต้องช่วยกันเอาใจใส่หาทางส่งเสริมให้เด็กสำนึก และเห็นคุณค่าของวิชาดนตรี (อรรพรรณ ชมวัฒนาและคณะ, 2523 : 119) ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารวิชาการ เรื่องสาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กล่าวว่า ปัญหาจากการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยส่วนใหญ่พบว่า ครูมีปัญหาในการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์มาก จากการสัมภาษณ์ครูพบว่า เด็กขาดความสามารถทางด้านศิลปะ เด็กรำไม่เป็น ร้องเพลงไม่ถูกต้อง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาทางด้านฝึกทักษะเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งครูผู้สอนต้องการที่จะฝึกให้เด็กเกิดทักษะอย่างจริงจัง ตามที่หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ ครูยังไม่เข้าใจทักษะกระบวนการกลุ่ม (กรมวิชาการ, 2534 : 44) บังอร พุ่มสะอาด ได้ทำการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนบางวิชาไม่มีเนื้อหา ขาดคู่มือและแนวทางการทำแผนการสอน สำหรับวิชาการสอน ครูต้องการความช่วยเหลือด้านดนตรี-นาฏศิลป์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือกลุ่มทักษะภาษาไทย (บังอร พุ่มสะอาด, 2535 : บทคัดย่อ) สมัย จันตะยอด ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบได้แก่ ครูสอนหลายวิชา ไม่สามารถเตรียมการสอนได้เต็มที่ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สื่อการสอนไม่ครบกลุ่มประสบการณ์ ขาดทักษะและเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ โดยเฉพาะวิชาที่ต้องใช้ภาคปฏิบัติ (สมัย จันตะยอด, 2535 : บทคัดย่อ) และคู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 จะต้องเน้นทักษะให้มากขึ้นและเน้นทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น คำนึงถึงความพร้อมของเด็ก ให้ปฏิบัติจริงโดยเน้นกระบวนการทำงาน (กรมวิชาการ, 2534 : 9)

จากปัญหาดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การใช้บทเรียน เทปบันทึกเสียง จะเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาครูขาดแคลน ขาดวัสดุอุปกรณ์การสอนวิชาดนตรี ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังวิเชียร วรินทร์เวช กล่าวว่า รูปแบบหนึ่งของการสอนบทเรียนวิชาดนตรีที่น่าสนใจคือ การสอนที่ใช้เทปบันทึกเสียงแบบเดียวกับบทเรียนโปรแกรม แล้วนำไปใช้สอนคล้ายกับวิทยุเพื่อการศึกษา แต่การดำเนินการสอนวิทยุไม่อาจย้อนกลับมาฟังซ้ำได้เหมือนเทป การใช้เทปสอนจึงได้ผลดีกว่า และความผิดเพี้ยนในด้านความถี่ของเสียงที่อัดใส่เทปจะฟังไม่ได้ยินเลย เมื่อเปรียบเทียบกับการออกเสียงโดยครูหรือโดยเครื่องที่ไม่ได้มาตรฐาน (วิเชียร วรินทร์เวช, 2527 : 3)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอน วิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและอุปกรณ์การสอนวิชาดนตรี ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น บทเรียนเทปบันทึกเสียงน่าจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับประถมศึกษาได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น และนักเรียนในห้องถิ่นต่าง ๆ จะได้มีโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างถูกต้อง และเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลและสาระสำคัญของการดนตรี เพื่อสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์สายฝนที่มีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถนำเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องพระราชนิพนธ์สายฝน ไปพัฒนานักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานทางด้านวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ครูผู้สอนวิชาดนตรีทุกระดับชั้น สามารถนำรูปแบบและขั้นตอนของการสอนเชิงปฏิบัติวิชาดนตรีมาประยุกต์ใช้กับเนื้อหาอื่น ๆ ของวิชาดนตรีได้อีกต่อไป
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ได้นำไปพัฒนาหลักสูตร และประยุกต์ในการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์กว้างขวางต่อไป
4. เป็นแนวทางในการนำสื่อเทปบันทึกเสียงวิชาดนตรีไปใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูผู้มีความรู้ความถนัดทางด้านวิชาดนตรี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนวัดสุคนธาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 38 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนวัดสุคนธาาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple Random sampling) เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม โดยสุ่มมาหนึ่งห้องเรียนด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน

3. ระยะเวลาในการทดลอง ใช้เวลา 3 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 6 ครั้ง ๆ ละ 3 คาบ จำนวน 3 ครั้ง และครั้งละ 2 คาบ จำนวน 3 ครั้ง รวมใช้ เวลาในการทดลอง 15 คาบ (300 นาที)
4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนโดยจัดกิจกรรมครอบคลุม 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมเน้นจังหวะกิจกรรม เน้นการฟังและกิจกรรมการร้องเพลง
5. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 - 5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทปบันทึกเสียง หมายถึง แถบบันทึกเสียงที่ใช้กับเครื่องเล่นเทป ในการทดลองครั้งนี้ได้บันทึกกิจกรรมเพลง เพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนตามลำดับขั้นตอนในแผนการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น
2. บทเรียนเทปบันทึกเสียง หมายถึง บทเรียนที่ประกอบไปด้วยบทบรรยายเนื้อหาบทเพลงประกอบดนตรี เสียงจังหวะการเคาะ และการบรรเลงเฉพาะเสียงดนตรี (sound) ตามลำดับขั้นตอนในแผนการสอนที่บันทึกไว้ในเทปบันทึกเสียง
3. ประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง หมายถึง ผลการประเมินตามเกณฑ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบวิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ 80/80
 - 80 ตัวแรก หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน จากการประเมินตามเกณฑ์หลังการเรียนที่ผู้เรียนทำได้ 80 ขึ้นไป
 - 80 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80 ตัวแรก คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาดนตรีเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1. ธรรมชาติของดนตรี
2. พัฒนาการทางด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา
3. โครงสร้างของวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
4. จุดประสงค์ของกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์
5. หลักการสอนภาคปฏิบัติ
6. หลักการสอนกระบวนการกลุ่ม
7. การสร้างเทปบันทึกเสียงเพื่อใช้ประกอบการสอนวิชาดนตรี
8. การวัดผลด้านทักษะพิสัย
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี

ธรรมชาติของดนตรี

ดนตรีเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของตนออกมาในรูปของเสียงประกอบจังหวะ จนกลายเป็นศิลปะและเป็นวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ประจำชาติ

กรมวิชาการ (2536 : 8) กล่าวว่า ดนตรี หมายถึง ลำดับเสียงอันไพเราะ โดยใช้ร่างกายและเครื่องมือทำให้เกิดเสียงดนตรี โดยธรรมชาติของดนตรีแล้ว จะต้องมีการร้องเพลงพร้อมแสดงท่าทางประกอบเสียงดนตรีด้วย

ดังนั้น ดนตรีจึงเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกของคน โดยเริ่มต้นจากการนำเสียงที่เกิดขึ้นมา เรียบเรียงปรุงแต่งให้เกิดความไพเราะ โดยใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเครื่องมือทำให้เกิดเสียง ซึ่งหาได้จากธรรมชาติ หรือดัดแปลงมาจากวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จากเสียงที่มีความไพเราะ นำไปสู่การแสดงออกด้วยคำพูดที่นำมาเรียบเรียงเพื่อความไพเราะกลมกลืนของภาษา และความหมายของข้อความออกมาเป็นการร้องเพลง แล้วนำไปสู่การแสดงท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกตามอารมณ์ของเสียงหรือถ้อยคำนั้น

ดนตรี - นาฏศิลป์ เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ เมื่อเกิดความสุขสนานก็เปล่งเสียงหัวเราะ ร้องไห้ ปรบมือ กระตืบเท้า ใช้ไม้เคาะสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นจังหวะ นานเข้าก็หาวิธีการที่ทำให้เกิดเสียงและท่าทางแปลก ๆ โดยใช้เครื่องมือเข้าช่วยจนเป็นเสียงดนตรีและท่าทางประกอบและปรุงแต่งการแสดงท่าทางจนกลายเป็นศิลปะทางด้านดนตรี - นาฏศิลป์

สุเทพ บรรณสิทธิ์ (2527 : 11) กล่าวว่า ตั้งแต่เข้ามิดถึงเวลากลางคืนเราจะได้ยินเสียงเพลงจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ โฆษณา...แทบทุกๆ นาที... เรื่องดนตรีกับชีวิตมนุษย์เรานั้นไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าเด็ก ๆ ทุกคนเกิดมาก็จะได้ยินเสียงเพลงแห่ล้อมจากผู้เลี้ยงขณะไถวเปลมีทั้ง เพลง-บทกลอน คำปลอบ คำชู้ ตามแต่สถานการณ์ที่จะนำมาใช้เสียงเพลงแห่ล้อมจะเป็นตัวสร้างบรรยากาศให้เด็กเคลิบเคลิ้มสบายอารมณ์ และในที่สุดก็เข้าภวังค์หลับไป

ธรรมชาตินับได้ว่าเป็นวงดนตรีวงใหญ่สำหรับมนุษย์ เสียงลม เสียงน้ำตก เสียงคลื่นวังเข้ากระแทกฝั่งเป็นระยะ ๆ ทำให้เกิดจินตนาการกับศิลปินอย่างมากมาย นำมาเรียบเรียงตกแต่งตามหลักวิชาที่ตนถนัด และพรสวรรค์ที่มีมากับตัวศิลปินนั่นเองทำให้บังเกิดเพลงอมตะหลายเพลงทั้งสากล และของไทยเรา

เมื่อมนุษย์มีการสัมผัสกับดนตรีธรรมชาติซึ่งดูเหมือนเป็นครูหรือแบบอย่างผู้ที่เป็นศิลปินในสายเลือดก็จะใช้ความสามารถของตนนำเอาธรรมชาติมาปรับแต่งให้มีชีวิตชีวามากขึ้น ผสมกับมนุษย์ชอบสังเกตชีวิตของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรามีความเป็นมาอย่างไร ความเศร้าโศก ความสุขกายสบายใจ หรือการปลอบโยน ปลุกกระตุ้นให้มนุษย์ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ เรื่องของเพลงดูว่าจะมีบทบาทที่สำคัญมากทีเดียวที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดอาการที่ว่านี้

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าธรรมชาติของดนตรีนั้นจะสามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากผู้เล่นหรือผู้แสดงไปสู่ผู้ฟังหรือผู้ชมให้มีอารมณ์คล้ายตาม เพื่อให้เกิดอารมณ์ร่วมได้ เช่น สนุกสนาน เศร้าโศก ร่าเริง สดชื่น เป็นต้น ซึ่งดนตรีสามารถพัฒนาได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

พัฒนาการทางด้านดนตรี ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ณัฐธ์ สุทธิจิตต์ (2532, หน้า 17-20) พัฒนาการทางด้านดนตรีของนักเรียนระดับประถมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเด็กนักเรียนทั้ง 2 ระดับนี้ มีพัฒนาการทางด้านดนตรีแตกต่างกันดังนี้

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 (อายุ 6-9 ปี)

เด็กวัยนี้ยังพึ่งตนเองไม่ได้มากนัก ต้องได้รับความเอาใจใส่จากผู้ปกครองและครูอย่างใกล้ชิดในทางดนตรี เด็กจะมีความคิดเด่นชัดในเรื่องจังหวะและแนวคิดในเรื่องทำนองจะร้องลงมา ส่วนในด้านอารมณ์เพลง เด็กจะค่อย ๆ พัฒนาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3

เด็กวัยนี้จะสนใจเพลงที่มีจังหวะเร้าใจและสนุกสนาน เนื้อร้องใกล้ตัวเด็ก เด็กวัยนี้ยังมีพัฒนาการด้านร่างกายไม่สมบูรณ์ การร้องเพลงมักจะเพี้ยน แนวคิดและพัฒนาการเรื่องระดับเสียงยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรในการแก้ปัญหาครูอาจให้นักเรียนที่ร้องชัดเสียงไม่เพี้ยนอยู่แถวหลังเด็กที่เสียงเพี้ยนอยู่แถวหน้า เพื่อจะสามารถร้องเพลงตามไปพร้อม ๆ กัน เด็กวัยนี้สามารถจำเสียงดนตรีที่ได้ยินบ่อย ๆ ได้ ในด้านพัฒนาการทางกายเด็กชอบเคลื่อนไหวร่างกายบ่อย เด็กจะเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงหรือกิจกรรมเข้าจังหวะด้วยความสนุกสนาน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (อายุ 9-12 ปี)

เด็กวัยนี้จะเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในด้านจังหวะ ทำนองและรูปแบบเพลงลึกซึ้งขึ้น และเริ่มเรียนรู้เรื่องเสียงประสานได้ ส่วนพัฒนาในด้านต่าง ๆ จะเป็นดังนี้

ด้านจังหวะ เด็กจะรับรู้และมีความจำเกี่ยวกับรูปแบบของจังหวะดีขึ้น ด้านทำนองเพลงนั้นเด็กสามารถร้องเพลงที่มีช่วงกว้างมากขึ้น มีพัฒนาการด้านระดับเสียงดีขึ้น การร้องเพลงเสียงเพี้ยนของเด็กจะน้อยลงตามลำดับ อย่างไรก็ตามการร้องเสียงเพี้ยนไม่ใช่เรื่องผิดปกติของเด็กวัยนี้ เพราะยังอยู่ในช่วงพัฒนาระดับเสียงเช่นกัน

ด้านลักษณะของเพลง เด็กในวัยนี้จะชอบร้องเพลง หลายรสหลายแบบ ทั้งสนุกสนานและหวาน ๆ ในบางครั้ง และเด็กจะเริ่มแสดงให้เห็นชัดว่า ตนชอบเพลงประเภทใดนอกจากนี้เด็กจะเริ่มอ่านประวัติดนตรีเพลงพื้นเมือง และความรู้เรื่องดนตรี - นาฏศิลป์ที่ตนเองชอบและเด็กบางคนจะเริ่มศึกษาและเล่นดนตรีที่ตนเองชอบ

โครงสร้างของวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

กรมวิชาการ (2536 : 26) ได้กำหนดให้นักเรียนได้เรียนโดยครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้

1. กิจกรรมเน้นจังหวะ สังเกตการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำจังหวะสังเกตการเดินรำ ร้องเพลง ให้เข้ากับจังหวะ การอ่าน บทกลอนและการทำท่าทางประกอบให้เข้ากับจังหวะการแสดงการเล่นพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น

อภิปรายผลของการปฏิบัติที่เกิดขึ้นด้วยความพร้อมเพรียง สวยงาม ไพเราะ สอดคล้องผสมกลมกลืน

ฝึกปฏิบัติโดยเลียนแบบพฤติกรรมตามรูปแบบที่กำหนดให้ และฝึกเปลี่ยนรูปแบบบอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวตามรูปแบบและเปลี่ยนรูปแบบ เลือกกิจกรรมที่แสดงได้ดีไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง สังเกตจังหวะ ท่วงทำนองเพลงไทยสากล เพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไทยเดิม เพลงนานาชาติ เพลงที่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีล้วน ๆ และ เพลงอื่น ๆ ที่นักเรียนสนใจให้เลือกร้องเพลงตามโน้ตสากล วิธีร้องเพลงประสานเสียงอย่างง่าย อภิปรายซักถามความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเพลงประวัติและเรื่องราวอารมณ์ เพลงความสำคัญของเพลงพระราชนิพนธ์ ฝึกปฏิบัติโดยเลียนแบบพฤติกรรมตามรูปแบบและ เปลี่ยนรูปแบบ บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติด้วยความพร้อมเพียง ความไพเราะ ความ สอดคล้องผสมกลมกลืนของจังหวะ และการประสานเสียง

3. กิจกรรมนาฏศิลป์ สังเกตการใช้ท่าทางของนาฏศิลป์ไทย ตีบทการแสดงต่าง ๆ เป็น หมู่ หรือเดี่ยวของนาฏศิลป์ไทย การใช้ภาษาท่าตามเรื่องราวที่สมมุติขึ้นจากชีวิตจริง การเล่นเกม สมมุติโดยใช้ภาษาท่าละครปริศนา การแสดงพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น

อภิปรายผลของการสังเกตที่เกิดจากการปฏิบัติด้วยความมีลีลา สื่อความหมาย สวยงาม และสนุกสนาน

ฝึกใช้ภาษาท่าแบบนาฏศิลป์ไทย ตีบท ฝึกการแสดงต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทย ฝึกใช้ภาษาท่าตามเรื่องราวที่สมมุติขึ้นจากชีวิตจริง

จุดประสงค์ของกิจกรรมดนตรี - นาฏศิลป์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 45) เรื่องของดนตรีและนาฏศิลป์มีจุด ประสงค์ที่จะให้เด็กมีความสามารถในการแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง ให้เด็กเกิดความสุข สนุกเพลิดเพลิน และผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน ไม่เน้นในเรื่องความรู้ ทักษะ ความ สามารถที่จะแสดงได้อย่างนาฏศิลป์มากนัก แต่ต้องการให้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้บ้างพอ สมควร เช่น ฟังเพลงเป็น ร้องเพลงได้บ้าง รู้จักหาความเพลิดเพลินจากการร้องเพลง เล่น ดนตรี ดูการแสดงต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงได้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาดนตรี - นาฏศิลป์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไว้จำนวน 8 ข้อดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจังหวะ เห็นความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหว ร่างกายอย่างมั่นใจ กับความสอดคล้อง สวยงาม ผสมกลมกลืน

2. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและอารมณ์ของเพลง ทั้งเพลงไทยเดิม เพลงไทยสากลและเพลงพระราชนิพนธ์

3. ให้มีทักษะเกี่ยวกับจังหวะ
4. ให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาเป็นนิทาน เรื่องราว บทเพลง บทละคร
5. ให้เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการฝึกฝนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อนำไปสู่การมีทักษะที่ดีขึ้น มีนิสัยขยันหมั่นเพียร อดทน มีระเบียบวินัยและชื่นชมต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียน
6. ให้เห็นคุณค่าของความสวยงามตามธรรมชาติ
7. ให้เห็นคุณค่าและชื่นชมนาฏศิลป์ของไทย
8. สามารถนำกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์ ไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อความเพลิดเพลินแก่ตนเองและผู้อื่น

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรี

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาได้นั้น หรือในเนื้อหาใด ๆ จะต้องเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชานั้น ๆ เพราะแต่ละวิธีย่อมมีจุดเด่นในตัวของมันเอง ดังที่ อัญชลี แจ่มเจริญและคณะ (2526 : 64) บางวิชาใช้สอนแบบทดลองได้เหมาะสม บางวิชาอาจสอนโดยวิธีการให้เด็กปฏิบัติหรือค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น วิธีสอนมีมากมายหลายวิธี ครูจึงควรเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาแต่ละวิชาไป

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้ว่า ธรรมชาติของวิชาดนตรีนั้นจะต้องเรียนรู้โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงของผู้เรียนมากกว่าการสอนโดยวิธีอื่น โดยมีการนำกระบวนการกลุ่มเข้าใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้ร่วมกันทำ ร่วมกันคิดเพื่อให้เกิดผลงานภายในกลุ่มของตนเองตลอดจนการแลกเปลี่ยนผลงานกับกลุ่มอื่นด้วย ดังกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 40) ได้กล่าวไว้ในคู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ว่า

การสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กได้เรียนร่วมกัน คิดร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ให้เด็กช่วยกันฝึก ช่วยกันหาข้อบกพร่อง ช่วยกันปรับปรุงแก้ไข อันเป็นการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติตนในสังคมย่อย ๆ ของเด็ก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในลักษณะนิสัยด้านต่าง ๆ การฝึกปฏิบัตินั้น เริ่มต้นด้วยการดูรูปแบบที่กำหนดไว้ โดยฝึกให้เด็กสังเกตการฝึกทำทาง จังหวะความสัมพันธ์และความสอดคล้องผสมกลมกลืนและความพร้อมเพรียง เพื่อให้เห็นสิ่งที่ถูกต้องในเบื้องต้นเสียก่อน โดยให้ฝึกตามรูปแบบที่กำหนดไว้ แล้วให้อภิปรายซักถามศึกษาค้นคว้าหาสาเหตุที่สามารถฝึก

ปฏิบัติได้ และไม่ได้ทำอะไรจึงจะฝึกปฏิบัติได้ ช่วยกันให้ข้อเสนอแนะ หาวิธีการแก้ไขและปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้น การแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมมีการสลับเปลี่ยนบุคคลในกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสอยู่ในกลุ่มย่อยกับเพื่อนทุก ๆ คน และให้เด็กได้มีโอกาสสังคมกับคนอื่น ๆ อย่างทั่วถึง

สุเทพ บรรลือสินธุ์ (2537 : 12) วิชาดนตรีระดับประถมศึกษา การสอนและการฝึกหัด มักจะนำเอาหลักการและทฤษฎีของนักการศึกษาที่ค้นคว้าหาวิธีการสอน ประกอบความรู้ทางด้านจิตวิทยาของเด็ก นำมาใช้ในการสอนนักศึกษาเหล่านี้ บางท่านเป็นนักดนตรีที่หันมาช่วยทางการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น อีมิล จาร์คตาลโครซ (Emile Jaques-Dalcroze) เป็นนักประพันธ์เพลง และเป็นครูชาวสวิส ที่วางหลักการสอนดนตรีสำหรับเด็กมีข้อใหญ่ ๆ 3 ข้อ ดังนี้

1. ให้สามารถเคลื่อนไหวร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ตามจังหวะได้
2. สามารถร้องเพลงตามคำร้องถูกต้อง
3. สามารถสร้างทำนองเพลงด้วยตนเอง

พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล (2535 : 87) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรี ที่จัดให้แก่นักเรียน ควรจะให้ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง รูปแบบสีสันทัน และอารมณ์เพลง
2. ทักษะดนตรี เช่น การร้องเพลง การฟัง การอ่าน ภาษาท่าทางประกอบเพลง การเล่นเครื่องดนตรี
3. การสร้างสรรค์ผลงานเช่นการคิดทำทางประกอบเพลง การรวบรวมเครื่องดนตรี เป็นต้น

หลักการสอนภาคปฏิบัติ

เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านทักษะพิสัย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงสมรรถภาพหรือผลการปฏิบัติที่อาศัยการประสานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายเพื่อปรากฏเป็นรูปธรรมนั้น ขั้นตอนของการสอนจึงควรเป็นลักษณะดังต่อไปนี้

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ : 2537 (อ้างอิงมาจาก ฮาร์โรล, 1972) ได้คิดขั้นตอนการสอนด้านทักษะพิสัย ซึ่งมีลักษณะต่อเนื่องกันเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การสังเกต : กระบวนการเฝ้าดู, ให้ความสนใจในทุกขั้นตอนหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จะประสบผลสำเร็จหรือเกิดพฤติกรรม, อ่านคู่มือ/คำแนะนำ

2. การเลียนแบบ : ทำตามคำแนะนำ, กระทำตามขั้นตอนต่าง ๆ ด้วยความมีสติและรอบคอบ

3. การฝึกปฏิบัติ : ฝึกกระทำซ้ำ ๆ จนกลายเป็นนิสัยหรือปฏิบัติได้คล่องอย่างอัตโนมัติ

4. การปรับประยุกต์ : การปรับหรือแก้ไขให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ และ / หรือสภาพการณ์นั้น ๆ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สปช. (2534 : 24) ได้กำหนดขั้นตอนของการสอนโดยเน้นกระบวนการปฏิบัติไว้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสังเกต รับรู้ รู้จักอุปกรณ์ในการปฏิบัติ เห็นตัวอย่างกิริยา ชื่อ และความหมายของท่าทาง

2. ขั้นทำตามแบบ แสดงแบบทีละขั้นตอนจากพื้นฐานไปสู่ความซับซ้อน แล้วให้นักเรียนทำตามทีละขั้นตอนจนชำนาญ

3. ขั้นให้ทำเองโดยไม่มีแบบ ให้นักเรียนฝึกการปฏิบัติโดยไม่มีตัวอย่างให้ดู โดยนำขั้นตอนย่อยมาประยุกต์เป็นฐานรวม

4. ขั้นฝึกให้ชำนาญ เปลี่ยนสถานการณ์ เปลี่ยนงานให้นักเรียนทำจนชำนาญ

เมื่อพิจารณาขั้นตอนของการสอนจากทั้ง 2 ท่านแล้วจะเห็นว่า มีอยู่ 4 ขั้นตอนเหมือนกัน และแต่ละขั้นตอนก็มีความคล้ายคลึงกัน จึงสามารถนำแนวคิดทั้ง 2 ท่านนี้มาหลอมรวมเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติได้ดังนี้

1. ขั้นการสังเกต

2. ขั้นทำตามแบบหรือขั้นเลียนแบบ

3. ขั้นฝึกปฏิบัติโดยไม่มีแบบ

4. ขั้นประยุกต์เพื่อฝึกให้เกิดความชำนาญ

หลักการสอนวิชาดนตรีโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ซูกรี สนิทประชากร (2525 : 48) การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยที่ผู้เรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้อื่นในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ วิธีในการเรียนจะกระทำได้โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งแยกย่อยออกมาจากกลุ่มใหญ่ในชั้นเรียน การกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม จะกำหนดให้มีขนาดที่พอเหมาะที่สมาชิกทุกคนจะมีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างใกล้ชิด

หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ผู้เรียนทุกคนถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน โดยผู้เรียนเข้าเรียนรู้ด้วยตนเองและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ผลจากการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมการเรียนรู้ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และเข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนได้คิดค้นและเสาะหามาได้ด้วยตนเอง ขั้นตอนต่อไปคือการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ให้เข้ากับชีวิตประจำวันของแต่ละคน ดังนั้นจึงสามารถสรุปหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ออกได้เป็น 2 ข้อใหญ่ ๆ คือ

1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มย่อย
2. ให้ผู้เรียนมีส่วนในการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ เนื้อหา และความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

หลักการสอนตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

การสอนโดยอาศัยทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีหลักการที่ครูผู้สอนจะนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ดังนี้

หลักการข้อที่ 1 การตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การเรียนการสอนโดยทั่วไปจะเริ่มที่จุดมุ่งหมายเสมอ เพราะจุดมุ่งหมายเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดจุดหมายปลายทาง และช่วยให้การเรียนการสอนเกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการได้ การกำหนดจุดมุ่งหมายควรให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของทฤษฎี กล่าวคือ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

หลักการข้อที่ 2 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยควรเป็นประสบการณ์ขั้นเริ่มแรก que ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนลงมือกระทำการเรียนรู้นั้น หรือเป็นผู้คิดค้นเสาะแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้นั้นด้วยตนเอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อบุคคลมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้อื่นจึงกล่าวได้ว่า หลักในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีดังนี้

- 2.1 ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน

หลักการข้อที่ 3 การพัฒนาความสามารถทางปัญญาและมนุษยสัมพันธ์ การเรียนการสอนแต่ละครั้งเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมแล้ว เราจะเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่กระทำไปนั้น ความรู้สึกนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับรู้แนวคิดของแต่ละบทเรียน แต่การรับรู้ของแต่ละคนแตกต่างกันตามประสบการณ์เดิม สติปัญญา ความสามารถ ฯลฯ ของแต่ละบุคคล วิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีการรับรู้ที่ตรงกัน จะทำได้โดยให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนได้พบ และได้รู้สึกในระหว่างการทำงานกลุ่ม อันจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดและปัญญา หรือความเห็นจริงในสิ่งที่เรียน

หลักการข้อที่ 4 การสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ เมื่อผู้เรียนได้รับแนวคิดที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว หลักการขั้นต่อไปคือ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปรวบรวมแนวคิดเข้าเป็นหมวดหมู่ โดยครูจะต้องแนะแนวทางให้ผู้เรียนอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปหลักการในสิ่งที่ได้เรียนมาจากนั้นจึงให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดค้นเพื่อนำหลักการไปประยุกต์ให้เข้ากับตนเอง เพื่อใช้ปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

หลักการข้อที่ 5 การประเมินผล การประเมินผลเป็นหนทางที่จะทำให้ทราบผลการเรียนการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงไร การประเมินผลจะช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ วิธีการประเมินผลการเรียนที่ดีที่สุด คือ การให้ผู้เรียนได้ประเมินผลการเรียนของตน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมาย

จากทฤษฎีและหลักการของการเรียนรู้โดยให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติจริงและเน้นการทำงานในรูปของกระบวนการกลุ่มนั้น จะสามารถพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็กได้ กล่าวคือ เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กจะรู้ว่าวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งจะสามารถช่วยให้เด็กเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กปฏิบัติจริงนั้น ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงวัยและจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 44) หลักสูตรต้องการให้สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยใช้กิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ของดนตรี - นาฏศิลป์เป็นเครื่องมือในการฝึก ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องจัดให้เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทุกคน แล้วดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพียงไร เช่น ขณะที่เด็กร้องเพลง

ทำงานศิลปะ ฟังดนตรี เด็กมีท่าทางเปลือยเปลีน สนุกสนาน กล้าแสดงออกหรือไม่ และครูจะต้องสังเกตว่าเด็กได้ฝึกขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร เช่น ได้ฝึกขั้นตอนในกระบวนการคิด โดยการสังเกต ศึกษาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติ ทดลอง แก้ปัญหาข้อบกพร่อง และสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขและควรฝึกปฏิบัติได้เพียงไร การฝึกทักษะต่าง ๆ จำเป็นต้องมีบ้าง แต่ต้องพิจารณาว่า ต้องฝึกให้ได้มากน้อยเพียงไร ซึ่งทั้งนี้ จำเป็นต้องดูที่วัยของเด็กด้วย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 39) การสอนดนตรี-นาฏศิลป์ในแต่ละครั้งนั้น จะต้องนำกิจกรรมที่มีอยู่ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้อง กิจกรรมนาฏศิลป์มาสอนให้สัมพันธ์กัน เช่น ให้ร้องเพลง ก่อนที่เด็กจะร้องเพลงก็ต้องฟังเพลง เสียก่อน ในระหว่างฟังเพลงก็ให้เด็กเคาะจังหวะประกอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในจังหวะ อันเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การร้องเพลง ช้าหรือเร็ว ตามทำนองและจังหวะ แล้วจึงร้องเพลงและทำ จังหวะไปพร้อม ๆ กัน การทำท่าทางประกอบเพลงหรือจังหวะมีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะ เด็กจะได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย ทำท่าทางอันเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของเด็ก จึงจะช่วยให้เด็กเกิดความเบิกบานใจในการแสดงออก และยังช่วยพัฒนาร่างกายของเด็กได้เป็น อย่างดี แต่จะเน้นกิจกรรมข้อใดมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับเรื่องที่เรียนว่าจะเน้นกิจกรรมใด

การสอนดนตรี-นาฏศิลป์ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่มให้ มากที่สุดเพื่อให้เด็กได้เรียนร่วมกันคิดร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ให้เด็กช่วยกันฝึก ช่วยหาข้อบก พร่อง ช่วยกันปรับปรุงแก้ไข อันเป็นการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติตน เริ่มต้นด้วยการดูรูปแบบที่กำหนด ให้ โดยฝึกให้เด็กสังเกตท่าทางจังหวะ ความสัมพันธ์ความสอดคล้องผสมกลมกลืนและความ พร้อมเพรียง เพื่อให้เห็นสิ่งที่ถูกต้องในเบื้องต้นเสียก่อน โดยให้ฝึกตามรูปแบบที่กำหนดให้ แล้วให้อภิปรายซักถาม ศึกษาค้นคว้าหาสาเหตุที่สามารถฝึกปฏิบัติได้และการฝึกปฏิบัติไม่ได้ ทำอย่างไรจึงจะฝึกปฏิบัติได้ ช่วยกันให้ข้อเสนอแนะ หาวิธีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้น การแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมมีการสับเปลี่ยนบุคคลในกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสอยู่ในกลุ่มย่อยกับ เพื่อนทุก ๆ คน และให้เด็กได้มีโอกาสสังคมกับคนอื่น ๆ อย่างทั่วถึง

หน่วยศึกษานิเทศก์ สปจ. พระนครศรีอยุธยา (2539 : คำชี้แจง) ได้กล่าวถึงบทบาท ของครูในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึ กษาปีที่ 5 ไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน ควรจัดในลักษณะของกระบวนการกลุ่ม เน้นการปฏิบัติ จริง เพื่อให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน ฝึกการคิดอย่างมีเหตุผล ได้ช่วยเหลือกันในขณะ

ฝึกปฏิบัติ ได้ค้นพบข้อบกพร่อง หาวิธีแก้ปัญหา แก้ไขปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นจนเกิดความมั่นใจ และภูมิใจ

2. การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูควรหาแบบอย่างที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียนเองบ้าง ไม่ใช่ครูเป็นผู้กำหนดให้ทั้งหมด พยายามดึงความคิดและความสามารถออกมาจากตัวนักเรียนให้มากที่สุด

3. การช่วย ด้วยคำถามให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีเหตุมีผล ว่าอะไรดี ไม่ดีอย่างไร เหมาะสมกับความสามารถหรือความพร้อมของตนเองหรือไม่ สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเพียงใด ตลอดจนความเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และชี้แนะตามความเหมาะสม

4. เมื่อผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนชอบและคิดว่าจะสามารถทำได้แล้ว ให้ทดลองฝึกปฏิบัติและสำรวจปัญหา ข้อบกพร่อง หาทางแก้ไขและหาทางปรับปรุงตนเองให้พัฒนาขึ้น จนเกิดความมั่นใจและภูมิใจ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้

การวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาดนตรี

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2534:2) การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนในระบบการจัดการศึกษาทุกระดับ หลักสูตรกำหนดจุดหมายปลายทางของการศึกษาว่าต้องให้ผู้เรียนแต่ละระดับรู้อะไร และเกิดพฤติกรรมอย่างไร กระบวนการเรียนการสอนจะทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนการวัดผลประเมินผลจะเป็นขั้นตอนที่บอกให้รู้ว่า เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนคนใดมีความรู้ความสามารถแค่ไหนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ยิ่งกว่านั้น การวัดและประเมินผลยังสามารถบอกให้ทราบอีกว่า จุดประสงค์ของหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่จัดนั้น มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขหรือไม่อย่างไร

กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 18) กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผล ประเมินผล การเรียน ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละกลุ่มประสบการณ์หรือวิชาครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ การประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้

วิมลศรี อุปรมัย (มปป. : 295) ดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นกิจกรรมที่เป็นทั้งในด้านทักษะ และพื้นฐาน ก่อให้เกิดลักษณะนิสัยอันพึงต้องการตามเป้าหมายของหลักสูตร กิจกรรมต่าง ๆ เป็นเรื่องของการปฏิบัติจริงทั้งสิ้น และจะต้องปฏิบัติต่อกันไป ฉะนั้นการประเมินผลจึง มักจะเป็นปัญหาแก่ครูผู้สอนมากและอีกประการหนึ่งในแบบประเมินผลการเรียนนั้นก็มักมีพฤติกรรม ที่เขียนไว้กว้าง ๆ เพียง 4-5 ข้อ แต่กิจกรรมที่จัดนั้นมาก จึงทำให้เกิดปัญหาแก่ครูผู้สอนวิชานี้อยู่ ตลอดมา

ฉะนั้นในบทนี้มีจุดประสงค์ที่จะช่วยให้ครูได้เข้าใจวิธีการประเมินผลได้ และสามารถ สร้างเครื่องมือในการประเมินผลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวิชา แล้วนำไปกรอกลงในแบบ ประเมินผลการตัดสินการเรียนได้

รังสี เกษมสุข (2535 : 100) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลในวิชาดนตรีมีลักษณะ แตกต่างจากการวัดผลประเมินผลในวิชาอื่น ๆ กล่าวคือ ควรเป็นการวัดผลประเมินผลลักษณะ ติดตามระดับพัฒนาการเรียนรู้อันของนักเรียนและเป็นการประเมินแบบอิงเกณฑ์ ดังนี้

1. สังเกต (มีแบบสังเกต) การร่วมกิจกรรมดนตรีเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมตาม จุดประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ทดสอบการปฏิบัติทางดนตรีเป็นรายบุคคล โดยประเมินทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างสรรค์ผลงาน ความสนใจ และความตั้งใจ ฯลฯ
3. ทดสอบปฏิบัติทางดนตรีเป็นกลุ่มโดยประเมินทักษะต่าง ๆ เหมือนกับการทดสอบ รายบุคคล
4. การสัมภาษณ์ ความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกทางอารมณ์ในการเล่นดนตรีและ ทักษะทางดนตรี
5. การใช้แบบทดสอบอาจใช้ทั้งอัตนัย และปรนัย

อนึ่งวิธีการวัดผลทางดนตรีมีอยู่ 3 ระยะคือ

1. ระยะการทดสอบย่อย ท้ายคาบการสอน จากจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละ คาบการสอน
2. ระยะการทดสอบตามช่วงเวลา เช่น สัปดาห์ สองสัปดาห์ จากจุดประสงค์รวมของ ช่วงเวลาสัปดาห์
3. ระยะการทดสอบปลายภาคเรียน จากจุดประสงค์รวมของภาคเรียน

Robert Evens และ Vernise troudsake nye (1970) กล่าวว่า การวัดผลทางคนตรี วัดเป็น 3 ระดับคือ วัดเฉพาะจุดที่ต้องการวัดติดตามแผนการสอนรายคาบและวัดปลายภาคเรียน ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย

Harry A. Greene และคณะ (1953) กล่าวว่า การวัดผลการเรียนคนตรีไว้ 3 กรณีคือ วัดคุณภาพของคนตรี วัดความสามารถทางคนตรี การวัดและการซ่อมเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย

พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย คือ พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ การกระทำหรือการทำงานของบุคคล ดังนั้น การวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยของบุคคลใดก็ตาม หมายถึง การวัดความสามารถในการปฏิบัติ การกระทำหรือการทำงานของบุคคลนั่นเอง

หน่วยศึกษานิเทศก์ สปจ. พระนครศรีอยุธยา (2538 : 13) ได้กล่าวว่า ในสภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ครูผู้สอนไม่สามารถจะตามวัดพฤติกรรม การกระทำหรือการทำงานของนักเรียนได้ครอบคลุมพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดให้ได้ครบถ้วน จึงจำเป็นต้องวัดความสามารถของบุคคลภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยการวัดทั้งกระบวนการทำงาน และผลงาน ที่ผู้ถูกทดสอบแสดงการกระทำออกมา

การประเมินผลการเรียนมีจุดประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนและครู
2. เพื่อนำผลการประเมินไปตัดสินผลการเรียน

ลักษณะของเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย

สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2536:6) ได้สรุปความหมายของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติจากนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทั้งในและนอกประเทศไว้ว่า เครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความสามารถในการทำงานของบุคคลภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยการวัดทั้งวิธีการ และผลงานที่ผู้ถูกทดสอบแสดงการกระทำออกมา

สุนันท์ ศลโกสม (2527:11) ได้กล่าวถึงเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยที่จำแนกตามระดับความเป็นจริงของสถานการณ์ไว้ 4 ลักษณะดังนี้

1. การปฏิบัติงานโดยข้อเขียน
2. การระบุชื่อและกระบวนการปฏิบัติ
3. การสร้างสถานการณ์จำลอง
4. การกำหนดงาน

รายละเอียดของเครื่องมือวัด มีดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงานโดยข้อเขียน (Paper and Pencil performance) เครื่องมือวัดภาคปฏิบัติประเภทนี้เน้นในการประยุกต์ความรู้และทักษะจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น คำกริยาแสดงอาการของแบบวัดมักจะมีคำว่า สร้าง (Construct) เช่น จงสร้างวงจรไฟฟ้าโดยเขียนเป็นแผนภาพวงจรบนกระดาษ

เครื่องมือวัดประเภทนี้อาจจะใช้การทดสอบในชั้นต้น ก่อนที่จะให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. การระบุชื่อและกระบวนการปฏิบัติ (Identification Test) แบบทดสอบนี้อาจจะเป็นรูปแบบที่ให้นักเรียนระบุชื่อเครื่องมือหรือชิ้นส่วนของอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งระบุหน้าที่ของสิ่งเหล่านี้ด้วยถ้าเป็นในระดับที่ซับซ้อน อาจจะเป็นในรูปแบบของการแสดงชิ้นส่วนของงาน เช่น ส่วนที่เกิดจากการลัดวงจรของวงจรไฟฟ้า แล้วถามนักเรียนถึงกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อการซ่อมแซม พร้อมทั้งให้ระบุถึงเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการซ่อมแซมด้วย ตัวอย่างเช่น “ให้นักเรียนระบุชื่อของชิ้นส่วนหรือสิ่งที่เห็นจากกล่องจลทัศน์”

3. การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulated performance) แบบทดสอบประเภทนี้เป็นกาหนดสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากผู้สอนไม่สามารถที่จะนำผู้เรียนไปทดสอบภาคปฏิบัติกับสถานการณ์จริงได้ เช่น ให้ผู้สอบขับขีรถยนต์ที่สนามฝึกขับรถยนต์ การสร้างสถานการณ์จำลองนี้ เพื่อเป็นการป้องกันอันตราย และเพื่อไม่เป็นการเสี่ยงต่อการชำรุดเสียหายของเครื่องมือราคาแพงในระยะเริ่มต้นของการฝึกทักษะ

4. การกำหนดงาน (Work Simple) เครื่องมือวัดภาคปฏิบัติลักษณะนี้ สามารถวัดระดับความเป็นจริงของสถานการณ์ได้สูงสุด ผู้ถูกทดสอบจะต้องปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่แท้จริง เช่นการกำหนดให้ผู้เรียนสร้างตู้ 1 หลัง ผู้เรียนหรือผู้ถูกทดสอบจะต้องลงมือปฏิบัติสร้างตู้โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ตามที่กำหนด สร้างตามขนาดที่กำหนด

นี่คือการกำหนดงาน ซึ่งสามารถประเมินได้ทั้งวิธีการและผลงาน

ข้อควรคำนึงในการประเมินผลวิชาดนตรี

การประเมินผล เป็นขั้นตอนหนึ่งของการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงผลของการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนว่ามีความก้าวหน้าเพียงไร ยังมีข้อบกพร่องตรงไหนหรือไม่ จะได้นำสิ่งที่ยัง บกพร่องอยู่ไปปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นการวัดผลประเมินผลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ การวัดผลประเมินผลด้านทักษะทางการดนตรีด้วยแล้วยิ่งมีความละเอียดอ่อนมาก ดังที่ นักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ดังนี้

รังสี เกษมสุข (2540:17) กล่าวว่า การตรวจสอบความก้าวหน้าให้พิจารณาหรือสังเกต การพัฒนาการจากจุดเริ่มต้น ถึงจุดสุดท้ายว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงไรมี ความสนใจ ความตั้งใจ ความพยายามมากน้อยเพียงใด ไม่มุ่งการแข่งขันเปรียบเทียบระหว่างเด็ก แต่มุ่งค้นหาข้อดีเพื่อเสริมสร้างข้อดี

กองวิชาการ สปช. (2537 : 26) ได้ให้ข้อคิดในการประเมินผลวิชาดนตรีไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนดนตรีมีจุดประสงค์ให้เด็กเกิดความสุขเพลิดเพลิน กล้าแสดงออกทั้งทางร่างกายและความคิด ตลอดจนถึงการพัฒนาทางด้านจิตใจ วิธีการวัดผล และประเมินผลที่เหมาะสม คือ การสังเกตจากการให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดให้ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ

2. เมื่อมีการเรียนการสอนเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยจากการอยู่และ เรียนร่วมกันแล้วการประเมินผลก็ควรจะทำในลักษณะกลุ่มด้วย ลักษณะนิสัยสำคัญที่จะวัดและ ประเมินผลเป็นอันดับแรกก็คือ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความกล้าแสดงออกในการแสดง กิจกรรมนั้น ๆ อย่างผสมกลมกลืน การแสดงด้วยท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใสไม่ขัดเขิน เคร่งเครียด เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ ในกิจกรรมดนตรี - นาฏศิลป์ ทักษะหรือความถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องสะสมเพิ่ม พูนและฝึกฝนในขั้นที่สูงขึ้น

3. การประเมินผลเป็นกลุ่มด้วยการแสดงให้ดู ควรเปิดโอกาสให้อิสระแก่เด็กได้ศึกษา ทำทางซึ่งกันและกันได้ เพื่อให้เหมือนกับสภาพของการแสดงจริง ๆ ซึ่งต้องมีการฝึกซ้อมก่อนออก แสดงบนเวที

4. การประเมินผลในกิจกรรมของดนตรีและนาฏศิลป์ควรมีทางเลือกให้มากเพื่อสนอง ความสนใจ ความถนัดและความต้องการของเด็ก ตลอดจนสภาพท้องถิ่นซึ่งแตกต่างกัน ข้อคิดที่ สำคัญก็คือ ไม่ควรเอาเป็นเอาตายกับเด็กจนเด็กขาดความเชื่อมั่น หหมดความสนุกสนาน และ เกียติกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความสุขเพลิดเพลินซึ่งเป็นการวัดและประเมินผลตรงกันข้ามกับสิ่งที่ เน้นไว้ชัดเจนของกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์

ความรู้เกี่ยวกับเทปบันทึกเสียง

หลักการบันทึกเสียง

ลัดดา สุขปรีดี (2523 : 148) กล่าวว่า การบันทึกเสียงลงในเส้นเทปบันทึกเสียงไม่ว่าจะเป็นชนิดใดก็ตาม อาศัยหลักการเดียวกันคือ

การบันทึก คือ การใช้คลื่นเสียงที่ป้อนเข้าไปทางไมโครโฟนจะถูกเปลี่ยนให้เป็นกระแสไฟฟ้าความถี่เสียงแล้วขยายด้วยเครื่องขยายเสียงให้มีกำลังแรงขึ้นเพื่อส่งไปยังหัวบันทึก ขดลวดพันรอบแกนเหล็ก ทำให้หัวบันทึกกลายเป็นแม่เหล็ก และเหนี่ยวนำสารแม่เหล็กบนเส้นเทปให้เปลี่ยนสภาพเป็นแม่เหล็กที่เรียกว่า แม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnet)

ชาญชัย อินทรสุนานนท์ (2539: 104) กล่าวว่า การบันทึกเทปคือการใช้คุณสมบัติของแม่เหล็กและเหล็กออกไซด์เรียงโมเลกุลของมันไปตามสนามแม่เหล็กที่เกิดจากขดลวดไฟฟ้าที่เรียกว่า หัวเทป หรือหัวบันทึกเทปโดยเมื่อสัญญาณผ่านเข้ามาในหัวเทปแล้ว หัวเทปก็จะส่งสนามแม่เหล็กไปยังสารแม่เหล็กที่เคลือบอยู่บนเส้นเทป ทำให้เกิดการเรียงตัวเป็นระเบียบขึ้นตามลักษณะของสารแม่เหล็ก

หลังจากบันทึกเสร็จแล้ว เมื่อเปิดฟังเสียงจากการบันทึกเทป ต้องกดปุ่มมกรอกกลับ (Rewind) ไปยังส่วนที่เริ่มบันทึก แล้วกดปุ่ม Play เทปจะเดินหน้าโดยเส้นเทปที่ถูกบันทึกจะผ่านหัวเทปสัญญาณที่เส้นเทปจะถูกเปลี่ยนจากคลื่นแม่เหล็กเป็นคลื่นไฟฟ้าไปขยายสัญญาณที่ภาคขยาย (Amplifier) ก่อนจะถูกส่งไปยังภาคลำโพง เพื่อเปลี่ยนจากคลื่นไฟฟ้าเป็นคลื่นเสียงต่อไป

ชนิดของเครื่องบันทึกเสียง (ลัดดา สุขปรีดี, 2523 : 150) ได้แบ่งเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. เครื่องบันทึกเสียงแบบล้อเปิด
2. เครื่องบันทึกเสียงแบบตลับ
3. เครื่องบันทึกเสียงแบบกติก

ในที่นี้จะขอเสนอเฉพาะเครื่องบันทึกเสียงแบบตลับ ดังนี้

เครื่องบันทึกเสียงแบบตลับ (Cassette Tape Recorder) เป็นเครื่องบันทึกเสียงที่ใช้กับเทปขนาดกว้าง 1/8 นิ้ว บรรจุในตลับพลาสติกขนาดกว้าง 2 1/2 นิ้ว ยาว 4 นิ้ว หนา 3/4 นิ้ว ภายในตลับมีล้อเล็ก ๆ 2 ล้อ ยึดติดอยู่กับตลับ ล้อด้านหนึ่งม้วนเส้นเทปเก็บไว้ เรียกล้อส่งล้ออีกด้านหนึ่งเป็นล้อรับยึดปลายเส้นเทปไว้ทำหน้าที่เหมือนกับล้อในเทปบันทึกเสียงแบบล้อเปิด เวลาใส่เส้นเทปแบบตลับไปใช้บันทึกหรือเปิดฟังให้สอดตลับเทปเข้าไปในช่องใส่เทป ในช่องใส่เทปจะมีแกนเล็ก ๆ 2 แกน ซึ่งจะช่วยให้ล้อเทปในตลับหมุนไปด้วยความเร็วสม่ำเสมอขณะใช้งาน

ความเร็วในการบันทึกเสียงและเปิดฟังในเทปบันทึกเสียงแบบตลับนี้จะใช้เพียงความเร็วเดียวคือ 1 7/8 นิ้วต่อวินาที การบันทึกมีทั้งชนิดบันทึกระบบธรรมดาและระบบสเตอริโอโพนิกให้เลือกตามต้องการ ปัจจุบันเป็นที่นิยมใช้กันมากเพราะเป็นเครื่องบันทึกเสียงที่มีขนาดเล็ก กระทัดรัด น้ำหนักเบาสามารถถือติดตัวไปได้สะดวก มีทั้งชนิดใช้กับไฟฟ้ากระแสสลับ และกระแสไฟตรง บางเครื่องมีเครื่องรับวิทยุอยู่ในเครื่องเดียวกันจึงใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ขั้นตอนการบันทึก และการเปิดฟังของเทปคาสเซต

ชาญชัย อินทรสุนานนท์ (2539 : 110) ได้กล่าวไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. กดปุ่ม Eject ป้อนตลับเทปต่อสายไฟ
2. ต่อสายไมโครโฟนเข้าช่อง mic แต่ถ้าเครื่องเทปนั้นมีไมโครโฟนในตัวแล้วก็ไม่ต้องใช้ไมโครโฟนภายนอก
3. เปิดสวิตช์ ON ที่ไมโครโฟน กดปุ่ม play และ Record พร้อมกับพูด เพื่อดูความแรงของสัญญาณเข้าเครื่องเทป โดยดูที่หน้าปัดของ V.U. Meter จนได้สัญญาณที่แรงพอเหมาะ หากเครื่องบางเครื่องไม่มีสัญญาณ V.U. Meter ก็ให้ใช้สามัญล่านีกจากคุณสมบัติทั่วไปของไมโครโฟน โดยพูดห่างจากไมโครโฟน ประมาณ 6-12 นิ้ว
4. ปุ่ม pause ในบางเครื่องจะมีให้กดพร้อมปุ่ม play และ Record ก่อนการบันทึก เพื่อตรวจสอบสัญญาณว่าแรงหรืออ่อนเกินไป นอกจากนี้ ปุ่ม pause ยังใช้สำหรับกดหยุดบันทึกชั่วคราว โดยไม่ต้องกด stop และเมื่อต้องการบันทึกต่อก็กด pause ซ้ำ เครื่องจะทำงานต่อไปโดยไม่ต้องกด play และ Record
5. เมื่อบันทึกเสร็จให้กด stop แล้วกด Rewind ให้เส้นเทปเดินกลับ
6. กดปุ่ม play เมื่อต้องการเปิดฟัง แล้วเร่งหรือลดปุ่ม Volume เมื่อต้องการเสียงดังหรือลดความดัง พร้อมกดปุ่ม Tone เมื่อต้องการเสียงทุ้มหรือแหลมตามต้องการ
7. เมื่อเลิกฟังก็กดปุ่ม stop แล้วกดปุ่ม Rewind กรอเทปกลับจนหมด
8. กดปุ่ม Eject ถอดม้วนเทปออกมา กดปุ่ม off ที่ power ถอดปลั๊กเก็บสายไฟ เครื่องบันทึกให้เรียบร้อย

การเก็บรักษาเทปและเครื่องบันทึกเทป

1. อย่าเก็บเทปหรือเครื่องไว้ในที่ร้อน หรือมีฝุ่นละอองมากเพราะเป็นตัวทำลายอายุการใช้งาน

2. อย่าเก็บเทปไว้ใกล้กับแม่เหล็กที่มีแรงสูง เพราะทำให้คุณภาพเสียงด้อย หรือสนามแม่เหล็กที่บันทึกถูกทำลาย
3. ทำความสะอาดหัวเทปโดยสม่ำเสมอด้วยน้ำยาล้างหัวเทปโดยเฉพาะทำความสะอาดลูกยางด้วย และอย่าใช้ของแข็งขูดหัวเทปเป็นอันขาด
4. ถ้ามีเสียงเพี้ยนยัดหรือเสียงแหว่ง อาจเกิดจากกำลังไฟตกหรือมอเตอร์เสื่อมให้ปรึกษาช่างโดยตรง
5. เลือกใช้เทปที่มีคุณภาพดีเพื่อให้ได้เสียงที่ดีเสมอ

ข้อแนะนำในการบันทึกเสียงและการเปิดฟังทั่ว ๆ ไป

1. การบันทึกเสียงที่ดีควรเลือกห้องบันทึกเสียงที่ไม่มีเสียงรบกวน ถ้าไม่มีห้องบันทึกเสียงอาจใช้มุมใดมุมหนึ่งของห้องแล้วใช้ผ้ามาพันกันเพื่อลดเสียงสะท้อน
 2. ถ้าต้องใช้ไมโครโฟนภายนอกควรเลือกไมโครโฟนที่ดีที่สุด เช่น ไมโครโฟน แบบไดนามิก (Dynamic Microphone) มีคุณสมบัติดีช่วยให้เสียงมีความถี่สูง
 3. ถ้าต้องการบันทึกเสียงพูดเพียงอย่างเดียวให้ใช้ความเร็ว 3 3/4 นิ้วต่อวินาที ถ้าต้องการบันทึกเสียงดนตรีใช้ความเร็ว 7 1/2 นิ้วต่อวินาที
 4. ถ้าต้องการบันทึกเสียงจากสัญญาณเข้าหลายชนิด ควรใช้เครื่องผสมเสียง (Mixer) ซึ่งจะทำให้เสียงพูดและเสียงดนตรีผสมกลมกลืนกันโดยปรับที่ปุ่มปรับเสียงที่เครื่องผสมเสียงเพียงเครื่องเดียว
 5. การเปิดฟังเทปบันทึกเสียง จะต้องเปิดฟังด้วยความเร็วเท่ากับความเร็วที่ใช้บันทึกเสียงมา ถ้าเปิดเทปให้เร็วกว่าความเร็วที่บันทึกจะทำให้เกิดเสียงผิดเพี้ยนคือ ถ้าตั้งความเร็วสูงกว่าที่บันทึกจะทำให้เสียงเร็วกว่าปกติ (Fruster) ถ้าเปิดเครื่องบันทึกเสียงให้มีความเร็วช้ากว่าความเร็วที่บันทึกมาในม้วนเทปจะทำให้เกิดเสียงช้ากว่าปกติ (Wow)
 6. เครื่องบันทึกเสียงที่จะใช้เปิดฟังควรจะเป็นเครื่องชนิดเดียวกันคือ เครื่องบันทึก 2 แถบจะใช้เปิดเทป 2 แถบเสียง ส่วนเทปบันทึก 4 แถบจะใช้เปิดกับเครื่อง 4 แถบเสียง อาจนำเทปที่บันทึกแบบ 2 แถบเสียงมาเปิดกับเครื่อง 4 แถบเสียงได้แต่เทปบันทึกเสียงแบบ 4 แถบเสียงจะนำมาเปิดกับเครื่องบันทึก 2 แถบเสียงไม่ได้
- วิฑูร ลีลาพฤกษ์ ได้เสนอแนะถึง ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการบันทึกเสียงที่ดีว่า เสียงถ้ายิ่งสะท้อนภายในห้องได้มากเท่าไร ระบบเสียงภายในห้องก็จะยิ่งเลวลงมากเท่านั้น

และยากแก่การบันทึกมากขึ้นด้วย เสียงสะท้อนได้จากเพดาน (Ceillings) ผนังหรือกำแพง (walls) และพื้นห้อง (floors) เสียงขอบสะท้อนออกจากวัตถุที่แข็งอย่างเช่น เครื่องประดับห้องที่ทำด้วยไม้ และสิ่งใดก็ตามที่มีผิวแข็งและแบนเรียบ

เสียงจะดูดกลืน (ไม่สะท้อน) เมื่อมันกระทบกับวัสดุที่อ่อนหรือวัสดุดูดกลืนเสียง (sound absorbing materials) อย่างเช่นผ้าขนสัตว์ หรือพรมปูพื้น (rugs) ผ้าเสื่อผ้าต่าง ๆ และแม้แต่ตัวคน ถ้าห้องที่ท่านทำการบันทึกเสียง มีการสะท้อนของเสียงมากเกินไปจนทำให้เสียงบันทึกมีแต่เสียงก้อง (echoes) จงลองใส่วัสดุดูดกลืนเสียงเข้าไปหรือไม่ก็ใช้ห้องอื่นที่ดีกว่าแทนวิหาร ลีลาพฤทธิ์, 2521 : 161 - 162)

ปัญหาในการใช้เครื่องเทปแบบคลาสเซท

วารินทร์ รัชมีพรหม ได้กล่าวถึงปัญหาของเครื่องเทปแบบคลาสเซท และข้อควรแก้ไขไว้ดังนี้

ปัญหา

1. เส้นเทปหลุดออกจากตลับเทปและพันอยู่รอบแกนหมุน
2. ปุ่ม Record กดลงไปแล้วไม่อยู่ที่ก้านกระดิ่งขึ้นมา

ข้อแก้ไข

1. ม้วนเทปยาวเกินไป และแผ่นเทปบางมากควรใช้ม้วนเทปที่สั้นลงและแผ่นหนาขึ้น
2. ปุ่ม accidental Evasure ซึ่งอยู่ข้างหลังของเครื่องเทปแตกหักต้องแก้ไข (วารินทร์ รัชมีพรหม ; 2531 : 144)

เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเพลงพระราชานิพนธ์สายฝนกับพระปรีชาสามารถทางด้าน การดนตรีของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

มาลินี จักรพันธ์ (2533 : 90) ได้ประพันธ์บทความเรื่องน้ำฝนหลังลงมาจากฟ้าแดนไกล พอสรุปได้ว่า

เมื่อลมฝนบนฟ้ามาลือ ต้นไม้พลั่วลูกึ่งใบ เหมือนจะเอนรากคลอนถอนไป แต่เหล่าไม้ ยิ่งกลับงาม

ความสำคัญเกี่ยวกับเพลง และดนตรีเกิดขึ้นในสมัยปลายรัชกาล ที่ 8 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล พร้อมด้วย สมเด็จพระอนุชาได้ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้เข้าเฝ้าและให้นำโน้ตเพลงบางเพลงไปถวายทอดพระเนตร

ในการเฝ้าครั้งนั้นจึงได้ทรงทราบว่า แต่งโดยการไล่เสียงเอาเอง ประกอบคำร้อง ซึ่งชอบ แต่งบทกลอนตามที่แม่เคยสอนให้

สมเด็จพระอนุชา (ร.9) ทรงอธิบายและสาธิตเปียโน

ทรงแต่งเพลงด้วยเพราะเคยทรงแต่งเป็นบางส่วนอยู่บ้างแล้ว ในด้านดนตรีนั้น ทรงพระปรีชาสามารถมาก ทรงดนตรีได้ทุกประเภทตั้งแต่เปียโนไปจนเครื่องเป่า

เครื่องเป่าต่าง ๆ โดยเฉพาะคลาริเน็ต แซ็กโซโฟน ทรงได้ทุกประเภท

เมื่อเวลาทรงต่อเพลง จะทรงต่อโดยทรงพัดเป่า “สด ๆ” กับเพลงอัดเสียงของวงดนตรีที่ชำนาญ และมีมือทรงลองเป่า ตามเพลงนั้นจนกระทั่งเกิดความชำนาญ

เมื่อทรงแม่นแล้ว จึงทรงเป่าสดอัดเทปทับเข้าไปกับเสียงของแผ่นเสียงนั้นอีกที แล้วก็ทรงเปิดเทปฟัง

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสอนให้เป่าปีที่สวิส ทรงสอนวิธีละเอียดมาก โดยให้ลูกศิษย์เป่าเสียงเดียวเป็นเวลานาน

ทรงให้เหตุผลว่า ผู้เป่าจะได้เป่าเสียงที่ออกมาคงเส้นคงวา ได้เสียงที่เที่ยงแท้แน่นอน

เมื่อทรงแนพระทัยแล้วว่า ลูกศิษย์ทำได้อย่างคงเส้นคงวา ได้เสียงที่เที่ยงแท้แน่นอนแล้วก็จะทรงสอนวิธีเป่าให้มีเสียงหนักเบา

หลังจากหนักเบาแล้ว ก็ถึงวิธีการเป่าแบบเร่งเร็ว กระโชกโชกฮากหลายอารมณ์

ทรงสอนให้ใส่ชีวิตชีวาเข้าไปในการเล่นดนตรีอีกทีหนึ่ง

ลูกศิษย์ขณะนั้น พอซึมซับการเป่าได้พอสมควรแล้ว รู้วิธีการเป่าเสียงผ่อนหนักเบา

รู้เพลงเข้าใจพอสมควรจึงเป่าได้ตามดนตรี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากจะทรงคลาริเน็ต และแซ็กโซโฟนเก่งแล้ว ยังทรงเครื่องเป่าแบบแตรได้ดีในระยะหลัง คือ ทรัมเป็ตอีกด้วย

ฉะนั้นในภายหลังเมื่อเสด็จนิวัติสู่กรุงเทพมหานครแล้ว ได้ทรงดนตรีกับวงที่มีชื่อเสียงทั้งหลาย เช่น Benny Goodman, Duke Ellington

บรรดานักดนตรีอเมริกันเหล่านั้นล้วนชื่นชมพระบารมีกันอย่างถ้วนหน้าเขาเล่นถวายเป็นอย่างสุดฝีมือ พวกเขาชื่นชมในพระปรีชาสามารถทางดนตรีของพระมหากษัตริย์ไทยอย่างเห็นได้ชัด

เมื่อกลับบ้านเมืองไป เขาก็ยังนำความทรงจำของพวกเขาที่ได้รับเกียรติอย่างสูงสุด ไปเล่าสู่กันฟังอย่างไม่รู้จบ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสอนเก่ง ทรงอดทนเป็นเยี่ยม
ทรงเป็น “ครู” ที่ประเสริฐสุด
ทรงสอนคนมากมายจากไม่เป็นเลย จนได้เริ่มวงดนตรีกันจนสำเร็จ
พระองค์ไม่เพียงแต่จะทรงพระปรีชาสามารถทรงดนตรีหลายประเภทได้ อย่างเก่งกาจ
แล้ว ยังทรงเป็นผู้ที่ประสิทธิประสาทสนวิชาดนตรีให้กับข้าราชการบริหารทั้งหลายอีกด้วย
เราแน่ใจว่าเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ในดวงจิต
ของประชาชนทั่วไทยทั่วประเทศ...

พระพรหมช่วยอำนวยการให้ขึ้นฉ่ำ

เพื่อจะนำดับความร้อนใจ

น้ำฝนหลังลงมาจากฟ้าแดนไกล

พืชพรรณไม้ขึ้นยืนยง

น้ำพระทัยเปรียบเสมือนฝนประชาชนเปรียบเสมือนพรรณไม้...

ขอจงทรงพระเจริญ

ประพาล จักรพันธุ์ ณ อยุธยา (2537 : 7) ได้ลิขิตไว้เป็นหนังสือที่ระลึกเนื่องในวันพระราชทานเพลิงศพพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ดังนี้

สายฝน

เมื่อลมฝนบนฟ้ามาลิว	ต้นไม้พลิวลู่กิ่งใบ
เหมือนจะเอนรากคลอนถอนไป	แต่เหล่าไม้ยังกลับงาม
พระพรหมท่านบันดาลให้ฝนหลัง	เพื่อประทั้งชีวิตมิทราม
น้ำทิพย์สดเป็นสายพรายพลิวทิวงาม	ทั่วเขตคามขึ้นธำรา
สดเป็นสายพรายพลิวทิวทุ่ง	แดดทอรุ่งอร่ามตา
รุ่งเลื่อมลายพรางพรายานา	ยามเมื่อฝนมาแต่ไกล
พระพรหมช่วยอำนวยการให้ขึ้นฉ่ำ	เพื่อจะนำดับความร้อนใจ
น้ำฝนหลังลงมาจากฟ้าแดนไกล	พืชพรรณไม้ขึ้นยืนยง

เป็นพระราชนิพนธ์เพลงที่ 3 ทรงขึ้นขณะที่เป็นสมเด็จพระอนุชาฯ และโปรดเกล้าให้นำออกบรรเลงเป็นเพลงที่สองต่อจากเพลง “ยามเย็น” ณ เวทีลีลาศสวนอัมพร นับเป็นเพลงที่ได้รับ

ความนิยมมากอีกเพลงหนึ่งในสมัยนั้นและยังประทับใจอยู่จนทุกวันนี้สำหรับคำร้องภาษาอังกฤษ ได้โปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ทรงแต่งร่วมกับท่านผู้หญิงนพคุณ ทองใหญ่

มีข้อสังเกตในการพระราชนิพนธ์ ในระยะเริ่มแรกทรงแปรรูปการพระราชนิพนธ์หลาย ๆ จังหวะเริ่มต้นด้วย Blues คือ เพลงแสงเทียน จังหวะ Foxtrot ในเพลงยามเย็นแล้วทรงเปลี่ยนเป็น Waltz ในเพลงสายฝน เป็นต้น อีกทั้งยังทรงแปรรูปลีลาของสำเนียง และ Melody เช่น จากแบบ Jazz มาเป็นแบบนุ่มนวลในลีลาของท่านอง ได้แก่ เพลงสายฝน และเพลงใกล้รุ่ง ในสำเนียง ไทย ๆ ด้วยในระยะหลัง ๆ จึงทรงเปลี่ยนใช้ Chords ต่างๆ รวมทั้งทรงริเริ่มใช้ Chords ใหม่ ๆ แปลก ๆ ด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาดนตรี

รังสี เกษมสุข (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องลักษณะเสียงและการประสมวงของเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า เทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องลักษณะเสียงและการประสมวงของเครื่องดนตรีไทย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ กำหนดไว้

พัชรา พุ่มชาติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของเสียงดนตรีที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย ผลปรากฏว่า ดนตรีช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย ทั้ง การก้าวร้าวโดยการกระทำและโดยการพูด

หน่วยศึกษานิเทศก์ สปจ. พระนครศรีอยุธยา (2538 : 3) จากสภาพการวัดผลและ ประเมินผลปลายปี พบว่า คะแนนภาคความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชากับคะแนนภาคปฏิบัติไม่ สอดคล้องกัน เมื่อนำคะแนนมาวิเคราะห์แยกคะแนนของทั้งสองภาคออก ปรากฏว่า คะแนนภาค ปฏิบัติของนักเรียนมักไม่มีค่าอำนาจจำแนกหรือจำแนกไม่ได้ ไม่ว่าจะเด็กเก่งเด็กอ่อนมักมีคะแนน ใกล้เคียงกัน ส่วนภาคความรู้จะแตกต่างกันมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความไม่ชัดเจนใน การสร้างแบบทดสอบ หรืออาจเพราะเกณฑ์การให้คะแนนยากเกินไปหรือไม่ชัดเจน ทำให้ตรวจให้ คะแนนแยกแยะได้ยาก ส่งผลให้ข้อมูลของผลสัมฤทธิ์แต่ละกลุ่มประสบการณ์คลาดเคลื่อนจาก ความเป็นจริง เชื่อถือได้ยาก จึงเห็นว่าการวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยยังเป็นปัญหาที่ควรร่วมกัน พิจารณาปรับปรุงในโอกาสต่อไป

วิเชียร วรินทร์เวช (วิเชียร วรินทร์เวช 2527 : 43) ได้ศึกษาผลการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้เทปสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการเรียนด้านการจำเสียงแบบสเกลและเสียงมาตรฐาน จากการสอนโดยฟังจากเทปที่อัดมาจากเครื่องดนตรี กับการสอนโดยฟังจากเครื่องดนตรีโดยตรง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความคงทนของนักเรียนด้านการจำเสียงแบบสเกลและเสียงมาตรฐาน จากการสอนโดยฟังจากเทปที่อัดมาจากเครื่องดนตรี กับการสอนโดยฟังจากเครื่องดนตรีโดยตรง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนที่เรียนดนตรีจากเทปบันทึกเสียงและนักเรียนที่เรียนดนตรีจากเครื่องดนตรีโดยตรง มีทัศนคติต่อการเรียนดนตรีด้วยเทปบันทึกเสียง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป การใช้อุปกรณ์ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในวิชาดนตรีมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้ ความสนใจ ความถนัด มีทัศนคติที่ดีและทำให้ผลการเรียนวิชาดนตรีบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาดนตรี

อรรชรณ ชมวัฒนา (อรรชรณ ชมวัฒนา และคนอื่น ๆ 2523 : ง) ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในสวนกลาง โดยสอบถามจากนักเรียน ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนดนตรี พบว่าวิชาดนตรีศึกษา มีส่วนสนับสนุนดนตรีไทย โดยนักเรียนได้รับความรู้จากวิชาดนตรีศึกษา เน้นหนักทางทฤษฎีมากกว่าทางปฏิบัติ และความถนัดทางดนตรีไทยของอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีศึกษา มีผลต่อการเล่นดนตรีไทยของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การสอนวิชาดนตรีจากบทเรียนเทปบันทึกเสียงที่เน้นการปฏิบัติจริงโดยกระบวนกรกลุ่มนั้น ถือว่ามีความจำเป็นและสำคัญต่อการเรียนรู้ และสามารถนำการเรียนรู้ไปปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เทปบันทึกเสียงสามารถนำมาใช้ประกอบการสอนวิชาดนตรีในกรณีครูผู้สอนวิชาดนตรีขาดแคลน ตลอดจนครูที่มีความรู้และทักษะในการร้องเพลงสามารถเปิดเทปบันทึกเสียงซ้ำหลาย ๆ รอบได้เป็นการฝึกทักษะการร้องและกิจกรรมการเน้นจังหวะได้ เช่น กระบวนกรกลุ่มสามารถนำไปใช้ปรับปรุงบุคลิกภาพทั้งทางด้านจิตใจและการกล้าแสดงออกทางกายและสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง “เก่ง ดี และมีความสุข”

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงขอสรุปว่า การสอน วิชาดนตรีสามารถพัฒนา คุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นได้ในตัวมนุษย์ เพราะเป็นศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม เราความสนใจจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมจากง่ายไปหายากจากประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงสู่ประสบการณ์ ใหม่ ร่วมกันทำงานภายในกลุ่มอย่างประชาธิปไตย ร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันแก้ไขข้อบก พร่องด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบวิชาดนตรีนี้ ขึ้นมา เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาดนตรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Resaerch) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตามกำหนดหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. แบบวิจัยและการดำเนินการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
6. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง
7. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุคนธาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 38 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุคนธาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple Random sampling) เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จำนวน 20 คน

3. แบบแผนการวิจัยและการดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการตามแบบแผนการวิจัย ดังนี้

T_1	x	T_2
T_1	หมายถึง	การทดสอบก่อนการสอน
x	หมายถึง	การทดลองในระยะเวลาที่กำหนด
T_2	หมายถึง	การทดสอบหลังสอน

2. ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ใช้ระยะเวลาทดลองสัปดาห์ละ 2 วัน คือวันอังคาร ระหว่างเวลา 13.00 - 14.00 น. และวันพฤหัสบดี ระหว่าง เวลา 13.00 - 13.40 น. จำนวน 3 สัปดาห์ โดยแบ่งเวลาทดลองดังนี้

2.1 เวลาสอนตามแผนการสอนใช้เวลาในอังคารของทุกสัปดาห์ ๆ ละ 3 คาบ (1 ชม.) จำนวน 3 สัปดาห์ รวมเวลาในการสอนตามแผนการสอน 9 คาบ (3 ชม.)

2.2 เวลาในการทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียน ใช้เวลาในวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ ๆ ละ 2 คาบ (40 นาที) จำนวน 3 สัปดาห์ รวมเวลาในการทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียน 6 คาบ (2 ชม.)

3. ก่อนดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ (Pre - test) จำนวน 1 ชุด

4. ดำเนินการสอนด้วยบทเรียนเทปบันทึกเสียง วิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์สายฝน จำนวน 3 บทเรียน (3 แผนการสอน) และเมื่อจบบทเรียนแต่ละบทในแต่ละแผนการสอนจะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดปฏิบัติ (แบบทดสอบย่อยหลังสอน)

5. เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนด้วยบทเรียนเทปบันทึกเสียงแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post - test) ด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม จำนวน 1 ชุด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการลอนวิชาดนตรี ตามกิจกรรมของกรมวิชาการ และบทเรียนเทปบันทึกเสียงสำหรับลอนวิชาดนตรี เรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน แผนการลอนนี้จะเน้นการฝึกปฏิบัติ โดยกระบวนการกลุ่มใช้เวลาลอนทั้งหมดจำนวน 9 คาบ หรือจำนวน 3 แผนการลอน แผนการลอนละ 3 คาบ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ด้านทักษะปฏิบัติ เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน จำนวน 4 ชุด ได้แก่

- ชุดที่ 1 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนวิชาดนตรีด้านกิจกรรมเน้นจังหวะ
- ชุดที่ 2 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนวิชาดนตรีด้านกิจกรรมเน้นการฟัง
- ชุดที่ 3 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนวิชาดนตรีด้านกิจกรรมเน้นการร้อง
- ชุดที่ 4 แบบทดสอบก่อนลอน (Pre - Test) และหลังลอน (Post - Test)

วิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หมายเหตุ แบบทดสอบชุดที่ 1-3 ใช้ทดสอบหลังจากเรียนจบในแต่ละแผนการลอน ส่วนแบบทดสอบชุดที่ 4 ใช้ทดสอบก่อนลอน (Pre - test) และทดสอบหลังลอน (Post - test)

3. แบบบันทึกการให้คะแนนวิชาดนตรีภาคปฏิบัติ เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน ดังนี้

- 3.1 แบบบันทึกการสังเกตการให้คะแนนกิจกรรมเน้นจังหวะ
- 3.2 แบบประเมินผลด้านกิจกรรมเน้นการฟัง
- 3.3 แบบบันทึกการสังเกตการให้คะแนนกิจกรรมเน้นการร้อง
- 3.4 แบบบันทึกคะแนนการทดสอบภาคปฏิบัติวิชาดนตรี ชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 5 ทั้งก่อนลอน (Pre test) และหลังลอน (Post test)

5. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. แผนการลอน และบทเรียนเทปบันทึกเสียงวิชาดนตรี

1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และคู่มือการสอนดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.2 เลือกเนื้อหาและจุดประสงค์วิชาดนตรีที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้

1.3 เขียนแผนการลอนตามจุดประสงค์และเนื้อหาที่เลือกไว้

1.4 นำแผนการสอนเสนอประธานกรรมการควบคุมงานวิจัย ได้แก่ ผศ. รังสิ เกษมสุข และนายชอบ สุขสมชีพ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้เชี่ยวชาญอีก 3 ท่าน คือ ดร. สุจินดา ผ่องอักษร ผู้เชี่ยวชาญ 8 สปช. นางลารัตน์จรรยาภรณ์ ลาภอุดม อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดสุคนธาราม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางซ้าย นายศิริภูมิ เขตต์ตั้งศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ตรวจแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

1.5 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาสร้างเป็นบทเรียนเทปบันทึกเสียง แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมงานวิจัย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางการจัดเทปบันทึกเสียง คือ นายชินวร คณินทพงษ์ อาจารย์ 2 ระดับ 6 เป็นผู้ตรวจสอบเพื่อแนะนำปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

1.6 นำบทเรียนเทปบันทึกเสียงที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอตัน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นข้อสังเกตดังนี้

1.6.1 นักเรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งและขั้นตอนในบทเรียนเทปบันทึกเสียงได้หรือไม่

1.6.2 ระยะเวลาการปฏิบัติกิจกรรมในแผนการสอนของนักเรียนเพียงพอที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะหรือไม่

1.6.3 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับจำนวนคาบเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการสอนหรือไม่

จากข้อสังเกตทั้ง 3 ข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบวิชาดนตรี กับปรับปรุงแผนการสอน ให้ทั้ง 2 อย่างมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ศึกษาทฤษฎีวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติจากหนังสือการประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของกองวิชาการ และคู่มือการตำราวงมือวัดภาคปฏิบัติ วิชาดนตรีนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะพิสัย วิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน เพื่อทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) และทดสอบหลังเรียน (Post - test) ซึ่งมีแบบทดสอบย่อยหลังเรียน มีจำนวน 3 ชุด ได้แก่ แบบสังเกตการให้คะแนน จำนวน 2 ชุด และแบบประเมินการให้คะแนนจำนวน 1 ชุด

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะพิสัย วิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน และแบบทดสอบย่อยหลังเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และรูปแบบของแบบทดสอบ

2.4 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์นำไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนคอนตัน (Try out) จำนวน 4 คน ซึ่งในการสังเกตเพื่อให้คะแนนภาคปฏิบัติของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้ผู้สังเกต 3 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัยและครูผู้สอนอีก 2 คน โดยก่อนที่จะสังเกต ผู้วิจัยได้ ประชุมปรึกษาหรือทำความเข้าใจกับครูผู้สอนทั้ง 2 ท่านดังกล่าวให้เข้าใจถึงวิธีการให้คะแนนในแบบสังเกตจนเป็นที่เข้าใจตรงกันแล้วจึงทำการทดลอง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบสังเกตและแบบบันทึกการประเมินผลจำนวน 3 ชุด (ดังภาคผนวก)

2.5 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตด้านทักษะพิสัยวิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน ของผู้สังเกตทั้ง 3 ท่าน โดยคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (ω) โดยใช้สูตร The kendall Coefficient of concordance (ω)

6. เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง

เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียงได้กำหนดใช้เกณฑ์ 80:80 ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่นิยมใช้ เนื่องจากเนื้อหาวิชาเป็นทักษะปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดการหาประสิทธิภาพตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพโดยการนำบทเรียนเทปบันทึกเสียง ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดบางช้างนอก จำนวน 2 คน โดยสังเกตและรวบรวมปัญหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหา การใช้ภาษา การจัดเวลา การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกปฏิบัติ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเหมาะสม แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงบทเรียนเทปบันทึกเสียงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมการทดลองขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยนำบทเรียนเทปบันทึกเสียงไปใช้ทดลองควบคุมแผนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอตัน จำนวน 4 คน เพื่อศึกษาปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการใช้เครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขบทเรียนเทปบันทึกเสียงให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มที่จะทดลองจริง จำนวน 20 คน

7. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียงตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนได้จากการทดลองภาคปฏิบัติ วิชาดนตรี ทั้ง 4 ชุด หลังการเรียน ที่ผู้เรียนทำได้ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80 ตัวแรก คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตการฝึกปฏิบัติจากบทเรียนเทปบันทึกเสียง ซึ่งมีผู้สังเกต 3 คน โดยคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (ω) โดยใช้สูตร The Kendall Coefficient of Concordance : ω (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533 : 219; อ้างอิงมาจาก Siegal. 1956 : 235)

$$\omega = \frac{12S}{m^2(n^3 - n)}$$

เมื่อ	ω	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง
	s	=	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างจากค่าเฉลี่ย "ผล"
	n	=	จำนวนของผู้สังเกต
	n	=	จำนวนของกลุ่มทดลอง

2. สถิติที่ใช้ทดสอบ

3.1 หาประสิทธิภาพบทเรียนเทปบันทึกเสียง โดยใช้สูตร E_1 , E_2

(เสาวณีย์ ศึกษาศาสตร์. 2526 : 53)

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\Sigma x}{N}\right)}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left(\frac{\Sigma F}{N}\right)}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_1	=	แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดและการประกอบกิจกรรม (ทดสอบย่อยหลังเรียน)
	E_2	=	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน หลังการเรียน) คิดเป็นร้อยละ
	Σx	=	แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบฝึกหัดและการประกอบกิจกรรมการเรียน
	ΣF	=	แทน คะแนนรวมของการทดสอบหลังการเรียน
	N	=	แทน จำนวนผู้เรียน
	A	=	แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด(ทดสอบย่อยหลังเรียน)
	B	=	แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน โดยได้ดำเนินการหาประสิทธิภาพของ บทเรียนเทปบันทึกเสียง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบย่อยหลังเรียน ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการทดลองได้ผลดังนี้

1. ได้นำบทเรียนเทปบันทึกเสียงกับแผนการสอนทั้ง 3 แผน ไปทดลองสอนกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอตันจำนวน 4 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ผลปรากฏว่า ได้ปรับปรุงแผนการสอนและบทเรียนเทปบันทึกเสียงให้มีความสอดคล้องกัน ตลอดทั้งพิจารณาปรับ ขันกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละแผน ทั้ง 3 แผน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้ทดลองสอนจริงกับกลุ่มตัวอย่างให้ได้มากที่สุด

2. ได้หาประสิทธิภาพของแบบทดสอบทั้ง 4 ฉบับ เพื่อหาค่ากับประสิทธิภาพความ สอดคล้อง(ω) โดยได้ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอตันจำนวน 4 คนดังนี้ (ดูภาคผนวก ง.)

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre - Test) และใช้ทดสอบหลังเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง(ω) = 0.833

2.2 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 1 มีค่าสัมประสิทธิ์ของความ สอดคล้อง(ω) = 0.655

2.3 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์ของความ สอดคล้อง (ω) = 0.833

2.4 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์ของความ สอดคล้อง (ω) = 0.633

จากนั้นจึงได้นำบทเรียนเทปบันทึกเสียงดังกล่าวไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยทำการสอบก่อนเรียน(pre - test) เพื่อต้องการสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน ต่อจากนั้น จึงได้ดำเนินการดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ทำการสอนตามแผนการสอนที่ 1 และได้ทดสอบย่อยหลังเรียน

สัปดาห์ที่ 2 ทำการสอนตามแผนการสอนที่ 2 และได้ทดสอบย่อยหลังเรียน

สัปดาห์ที่ 3 ทำการสอนตามแผนการสอนที่ 3 และได้ทดสอบย่อยหลังเรียน

สัปดาห์ที่ 4 ได้ทำการสอบหลังเรียน (post - test) ด้วยแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน(pest - test) เพื่อนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาจัดกระทำด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้สูตร E_1 , E_2 เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียงให้ได้ตามเกณฑ์ 80/80 ดังเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากการสอนโดยใช้บทเรียน
เทปบันทึกเสียงประกอบการสอน

เลขที่	คะแนน เต็ม	คะแนนสอบ ก่อนเรียน	คะแนนสอบ หลังเรียน	ค่าร้อยละ ก่อนเรียน	ค่าร้อยละ หลังเรียน	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
1	20	4	17	20.00	85.00	✓
2	20	4	18	20.00	90.00	✓
3	20	4	20	20.00	100.00	✓
4	20	3	17	15.00	85.00	✓
5	20	3	19	15.00	95.00	✓
6	20	4	19	20.00	95.00	✓
7	20	3	17	15.00	85.00	✓
8	20	2	17	10.00	85.00	✓
9	20	2	18	10.00	90.00	✓
10	20	0	15	00.00	75.00	*
11	20	3	14	15.00	70.00	*
12	20	3	16	15.00	80.00	✓
13	20	0	14	00.00	70.00	*
14	20	3	15	15.00	80.00	✓
15	20	2	18	10.00	90.00	✓
16	20	2	18	10.00	90.00	✓
17	20	0	17	00.00	85.00	✓
18	20	4	19	20.00	95.00	✓
19	20	0	14	00.00	70.00	✓
20	20	4	19	20.00	95.00	*
รวมเฉลี่ย	20	250	17.10	12.50	85.00	80.00

หมายเหตุ ✓ หมายถึงนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

* หมายถึงนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนทำคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ต่ำสุดได้ร้อยละ 70.00 นักเรียนทำคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน สูงสุดได้ ร้อยละ 100. นักเรียนทั้งหมด มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนร้อยละ 85.00 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80 ตัวแรก เป็นร้อยละ 80 และสรุปว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนเทปบันทึกเสียง ได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ 80 / 80

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบย่อยหลังเรียนจากการสอนตามแผนการสอนที่ 1
แผนการสอนที่ 2 และแผนการสอนที่ 3

เลข ที่	แผนการสอนที่ 1 กิจกรรมเน้นการฟัง			แผนการสอนที่ 2 กิจกรรมเน้นจังหวะ			แผนการสอนที่ 3 กิจกรรมเน้นการร้องเพลง		
	คะแนน	ร้อยละ	ผ่าน	คะแนน	ร้อยละ	ผ่าน	คะแนน	ร้อยละ	ผ่าน
	(10)	ละ	เกณฑ์	(10)	ละ	เกณฑ์	(10)	ละ	เกณฑ์
1	9	90.00	✓	8	80.00	✓	8	80.00	✓
2	9	90.00	✓	7	70.00	✓	8	80.00	✓
3	8	80.00	✓	9	90.00	✓	9	90.00	✓
4	9	90.00	✓	9	90.00	✓	9	90.00	✓
5	9	90.00	✓	9	90.00	✓	8	80.00	✓
6	8	80.00	✓	7	70.00	*	9	90.00	✓
7	9	90.00	✓	9	90.00	✓	8	80.00	✓
8	8	80.00	✓	8	80.00	✓	9	90.00	✓
9	8	80.00	✓	7	70.00	✓	6	60.00	*
10	9	90.00	✓	7	70.00	*	6	60.00	*
11	8	80.00	✓	8	80.00	✓	9	90.00	✓
12	8	80.00	✓	10	10.00	✓	6	60.00	*
13	9	90.00	✓	8	80.00	✓	9	90.00	✓
14	9	90.00	✓	8	80.00	✓	8	80.00	✓
15	8	80.00	✓	8	80.00	✓	8	80.00	✓
16	8	80.00	✓	8	80.00	✓	9	90.00	✓
17	9	90.00	✓	7	70.00	✓	8	80.00	✓
18	9	90.00	✓	9	90.00	✓	6	60.00	*
19	9	90.00	✓	8	80.00	✓	9	90.00	✓
20	9	90.00	✓	9	90.00	✓	9	90.00	✓
รวมเฉลี่ย	8.60	86.00	100	8.15	81.50	75.00	8.05	80.50	80.00

หมายเหตุ ✓ หมายถึงนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

* หมายถึงนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉลี่ยใน
แผนการสอนที่ 1 กิจกรรมเน้นการฟัง มากเป็นอันดับที่ 1 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
โดยเฉลี่ยน้อยที่สุด ในแผนการสอนที่ 3 กิจกรรมเน้นการร้องเพลง

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 80 /80 พบว่า แผนการสอน
ที่ 1 และแผนการสอนที่ 3 นักเรียนผ่านทั้งเกณฑ์การประเมิน 80 ตัวแรก และ 80 ตัวหลัง
แต่แผนการสอนที่ 2 นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน 80 ตัวแรก แต่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
80 ตัวหลัง

ตารางที่ 3 แสดงผลรวมเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบย่อยหลังเรียนทั้ง 3
แผนการสอน

เลขที่	แผน การสอนที่ 1 (10)	แผน การสอนที่ 2 (10)	แผน การสอนที่ 3 (10)	รวม (30)	ร้อยละ	ผ่าน เกณฑ์
1	9	8	8	25	83.33	✓
2	9	7	8	24	80.00	✓
3	8	9	9	26	86.67	✓
4	9	9	9	27	90.00	✓
5	9	9	8	26	86.67	✓
6	8	7	9	24	80.00	✓
7	9	9	8	26	86.67	✓
8	8	8	9	25	83.30	✓
9	8	7	6	21	70.00	✓
10	9	7	6	22	73.33	*
11	8	8	9	25	83.33	*
12	8	10	6	24	80.00	✓
13	9	8	9	26	86.67	✓
14	9	8	8	25	83.33	✓
15	8	8	8	24	80.00	✓
16	8	8	9	25	83.33	✓
17	9	7	8	24	80.00	✓
18	9	9	6	24	80.00	✓
19	9	8	9	26	86.67	✓
20	9	9	9	27	90.00	✓
รวมเฉลี่ย	8.60	8.15	8.05	24.80	82.66	90.00

หมายเหตุ ✓ หมายถึง นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

* หมายถึง นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลรวมเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบย่อยหลังเรียน ทั้ง 3 แผนการสอน มีค่าร้อยละ 82.66 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 80 ตัวหลัง เป็น ร้อยละ 90.00 และสรุปว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนทบทวนบ้านทักเสียงที่วัดผลจากแบบทดสอบ ย่อยหลังเรียนทั้ง 3 แผนการสอน ได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ 80 / 80

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียง ประกอบวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์สายฝน พอสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ สายฝน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุคนธาาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางช้าง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 38 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุคนธาาราม ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่าย (simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากรายชื่อให้นักเรียนให้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 บทเรียน เทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ซึ่งใช้ประกอบแผนการสอน

3.2 แผนการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ซึ่งมีอยู่ 3 แผนการสอน ดังนี้

3.2.1 แผนการสอนที่ 1	กิจกรรมเน้นการฟัง
3.2.2 แผนการสอนที่ 2	กิจกรรมเน้นจังหวะ
3.2.3 แผนการสอนที่ 3	กิจกรรมเน้นการร้องเพลง

3.3 แบบทดสอบวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์ลายฝน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ชุด ดังนี้

3.3.1 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนกิจกรรมเน้นการฟัง

3.3.2 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนกิจกรรมเน้นจังหวะ

3.3.3 แบบทดสอบย่อยหลังเรียนกิจกรรมเน้นการร้องเพลง

3.3.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และทดสอบหลังเรียน (Post-test)

4. การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

4.1 บทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์ลายฝน มีลำดับขั้นตอนการร่างและการหาประสิทธิภาพดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง และแผนการสอนวิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์ลายฝน โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางช้างนอก จำนวน 2 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก ได้สังเกตและรวบรวมปัญหา ข้อบกพร่องของบทเรียนเทปบันทึกเสียง ในด้านเนื้อหา การจัดเวลา การใช้ภาษา และขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งพบว่า ได้แก้ไขกิจกรรมการเรียนในแผนการสอนที่ 2 และแผนการสอนที่ 3 ให้มีความเหมาะสมกับเวลา และได้ปรับปรุงบทเรียนเทปบันทึกเสียงให้สอดคล้องกับแผนการสอนด้วย นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงแก้ไขจุดประสงค์ในแผนการสอนที่ 2 ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เป็นกิจกรรมเน้นจังหวะ เสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเหมาะสม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขบทเรียนเทปบันทึกเสียงให้มีความสมบูรณ์ที่สุด

ขั้นที่ 2 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของบทเรียนเทปบันทึกเสียง และแผนการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์ลายฝนอีกครั้ง โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอตัน จำนวน 4 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก พบว่าบทเรียนเทปบันทึกเสียงมีข้อบกพร่องในขั้นตอนการฝึกร้องเพลงตามแผนการสอนที่ 3 ซึ่งมีขั้นตอนการฝึกน้อยเกินไป ไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะการร้องเพลงได้เท่าที่ควร จึงได้เพิ่มขั้นตอนโดยให้นักเรียนได้ฝึกร้องตามแบบที่ถูกตั้งก่อน ขั้นตอนไปจึงเป็นการฝึกร้องเพลงของแต่ละกลุ่มโดยไม่มีแบบ ซึ่งได้ทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลอง (Try out)

เกิดทักษะการร้องมากขึ้น นอกจากนั้นก็ได้ปรับขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการสอน ที่ 3 ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงเทปบันทึกเสียงด้วย เสร็จแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขบทเรียนเทปบันทึกเสียงและแผนการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษา ศึกษาศาสตร์ปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝนให้มีความสมบูรณ์ที่สุด เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

4.2 แบบทดสอบซึ่งเป็นแบบสังเกตการณ์ปฏิบัติ วิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน ซึ่งประกอบไปด้วย แบบทดสอบย่อยหลังเรียนจำนวน 3 ชุด และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อใช้ทดสอบก่อนสอน (pre - test)และหลังสอน (post - test)จำนวน 1 ชุด โดยดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 นำแบบทดสอบทั้ง 4 ชุด ไปทดลองกับนักเรียนโรงเรียนวัดบางช้างนอก จำนวน 2 คน และได้ปรับข้อความที่เป็นสถานการณ์ให้นักเรียนปฏิบัติการสอบให้ชัดเจนขึ้นเพราะนักเรียนยังสับสนในการปฏิบัติตามข้อสอบ นอกจากนั้นยังได้ปรับปรุงตัวบ่งชี้ หรือเกณฑ์การให้คะแนน ในแต่ละข้อ เพื่อให้ครูผู้ให้คะแนนจำนวน 2 คน เข้าใจตัวบ่งชี้เป็นเกณฑ์การให้คะแนน ได้ตรงกันหรือ สอดคล้องกันมากขึ้น โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ขั้นที่ 2 นำแบบทดสอบทั้ง 4 ชุด ไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนคอนตัน จำนวน 4 คน โดยมีผู้ให้คะแนนจากการสังเกตจำนวน 3 คน เสร็จแล้วนำคะแนนจากแบบ ทดสอบทั้ง 4 ชุด มาหาสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง ปรากฏผลดังนี้

1. แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 1 มีค่าสัมประสิทธิ์ของ ความสอดคล้อง(ω) = 0.655

2. แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์ของ ความสอดคล้อง(ω) = 0.833

3. แบบทดสอบย่อย หลังเรียนแผนการสอนที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์ของ ความสอดคล้อง(ω) = 0.633

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน ที่ได้ทดสอบก่อนสอนและหลังสอน มีค่าสัมประสิทธิ์ ความสอดคล้อง(ω) = 0.833

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำบทเรียนแบบบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสอบก่อนเรียน (pre - test) แล้วจึงทำการสอนในแผนการสอนที่ 1 เสร็จแล้วให้นักเรียนทดสอบย่อยหลังเรียน ต่อจากนั้นจึงทดลองสอนในแผนการสอนที่ 2 และแผนการสอนที่ 3 โดยหลังจากเรียนจบในแต่ละแผนการสอนได้มีการทดสอบย่อยที่หลังเรียนทุกครั้ง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองทั้ง 3 แผนการสอนแล้ว จึงทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (post - test) จากนั้นจึงนำคะแนนไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 6.1 หาคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมิน 3 คน
- 6.2 หาค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละคนจากสูตร E_1 , E_2
- 6.3 หาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบบันทึกเสียงวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ตามเกณฑ์การประเมิน 80 / 80

7. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบบันทึกเสียง วิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนจากกลุ่มทดลองพบว่า ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนแบบบันทึกเสียง มีประสิทธิภาพ 85.00 / 80.00 ซึ่งสรุปว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบบันทึกเสียงได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ 80/ 80

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนแบบบันทึกเสียงแยกเป็นรายแผนการสอน มีดังนี้

1. บทเรียนแบบบันทึกเสียงประกอบแผนการสอนที่ 1 มีประสิทธิภาพ 86.00 / 100 ซึ่งสรุปว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบบันทึกเสียงประกอบแผนการสอนที่ 1 ได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ 80/ 80

2. บทเรียนแบบบันทึกเสียง ประกอบแผนการสอนที่ 2 มีประสิทธิภาพ 81.50 / 75.00 ซึ่งสรุปว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบบันทึกเสียงประกอบแผนการสอนที่ 2 ผ่านเกณฑ์การประเมิน 80 ตัวแรก แต่ไม่ผ่านการเกณฑ์การประเมิน 80 ตัวหลัง

3. บทเรียนเทปบันทึกเสียง ประกอบแผนการสอนที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.50 / 80.00 ซึ่งสรุปว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบแผนการสอนที่ 3 ได้ผลการประเมินตาม เกณฑ์ 80 / 80

4. บทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบแผนการสอนวิชาดนตรี เมื่อวิเคราะห์ผลรวมทั้ง 3 แผนการสอน มีประสิทธิภาพ 82.66 / 90.00 ซึ่งสรุปว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนเทปบันทึกเสียงทั้ง 3 แผนการสอนได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ 80 / 80

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ ของบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์สายฝน ปรากฏว่า เมื่อพิจารณา จากการประเมินด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ 80 / 80 ทั้งนี้ เพราะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.00 / 80.00 และเมื่อพิจารณาจากการประเมินด้วยแบบทดสอบย่อยหลังเรียนทั้ง 3 แผนการสอนก็พบว่าได้ผล การประเมินตามเกณฑ์ 80 / 80 ทั้งนี้เพราะมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.66 / 90.00 ดังนั้นจึงถือว่าบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์สายฝน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์อย่างแท้จริง เหตุผลที่บทเรียนเทปบันทึกเสียงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 นั้นอาจเนื่องจาก

1. ระบบการสร้างเครื่องมือการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงให้สัมพันธ์สอดคล้องกับแผนการสอนทั้ง 4 ฉบับอย่างมีขั้นตอน มีระบบที่ต่อเนื่อง และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนชัดเจน ผ่านการทดลองหาคุณภาพเป็นระยะถึง 2 ครั้ง จนแน่ใจว่า เครื่องมือการวิจัยมีคุณภาพเพียงพอจึงได้นำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเรียนรู้อย่างเป็นระบบได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการปฏิบัติ อย่างไม่ดับตน จึงเข้าใจง่าย ชื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รังสิ เกษมสุข (2531:38) เพทาย บุญประคอง (2540:59) ได้ให้ทัศนะว่าการสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ (เครื่องมือวิจัย) อย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายและมีการทดลองหาคุณภาพเป็นระยะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลองจริง จะช่วยให้การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์(เครื่องมือวิจัย)มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80

2. ในขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม โดยให้ภายในกลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างองค์ความรู้เองในบางส่วน ทุกคนได้ช่วยกันคิด

ช่วยกันหาคำตอบ โดยมีครูเป็นเพียงผู้กำกับและให้สถานการณ์ จึงทำให้นักเรียนตื่นตัวกับผลงานของกลุ่มตัวเองตลอดเวลาจึงช่วยให้บทเรียนน่าสนใจกว่าการสอนตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ ซูครี สนิทประชากร(2525:48) ได้ให้ทัศนะว่าหากผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบสิ่งที่ต้องเรียนรู้และเข้าใจปัญหาต่างๆอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง

3. การเรียนรู้โดยอาศัยเทปบันทึกเสียงเป็นสื่อการสอนนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศจะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนได้ดีขึ้น และขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนได้น้อยกว่าที่ครูสังเกตเห็นว่า นักเรียนยังไม่เกิดความรู้และทักษะเพียงพอครูก็สามารถย้อนเทปกลับเพื่อเปิดซ้ำให้นักเรียนฟังใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิเชียร วรินทร์เวช (2527 : 3) ได้ให้ทัศนะว่ารูปแบบหนึ่งของการสอนบทเรียนวิชาดนตรีที่น่าสนใจ คือการสอนที่ใช้เทปบันทึกเสียงแบบเดียวกับบทเรียนโปรแกรมแล้วนำไปใช้สอนคล้ายกับวิทยุเพื่อการศึกษา แต่การดำเนินการสอนวิทยุไม่อาจย้อนกลับมาฟังซ้ำได้เหมือนเทป การใช้เทปสอนจึงได้ผลดีกว่า

4. ในด้านแนวคิดการร่างแบบทดสอบทั้ง 4 ชุด เพื่อการวัดผลและประเมินผล การทดสอบนั้น ได้มุ่งเน้นทางด้านทักษะปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาดนตรี ที่มุ่งเน้นด้านทักษะพิสัย มีการทดสอบเป็นรายกลุ่ม โดยได้จัดให้มีการทดสอบย่อยหลังเรียนทุกแผนการสอน อันจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเต็มเต็มในด้านทักษะและเกิดความชำนาญ เกิดความรู้ที่คงทนมากขึ้น จากนั้นจึงมีการทดสอบหลังเรียน (post - test) อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการหาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดของบทเรียนและเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ รังสิ เกษมสุข (2540:100) ได้กล่าวว่า การวัดผลนั้นควรมีการทดสอบย่อยท้ายคาบการสอนจากจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละแผนการสอนด้วย ทั้งนี้นอกจากเพื่อตัดสินผลการเรียนแล้ว ยังเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียง จะต้องวิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์ก่อน แล้วร่างแผนการสอน เมื่อ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์แล้ว จึงลงมือสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียง

2. ในกรณีที่ครูสอนไม่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาดนตรีก็สามารถนำบทเรียนการบันทึกเสียงวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้สอนได้โดยจะต้องศึกษาแผนการสอนในแต่ละแผนก่อน 1 รอบ แล้วจึงทดลองเปิดเทปที่เป็นบทเรียนเทปบันทึกเสียงตามขั้นตอนที่กิจกรรมการเรียนการสอนกำหนดให้เปิด เพื่อทำความเข้าใจแผนการสอนแต่ละแผนก่อนที่จะนำไปสอนจริง ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพแก่การเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

3. ในกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นตอนใด ที่ครูสังเกตเห็นว่า นักเรียนส่วนมากยังไม่เกิดความรู้หรือทักษะในเนื้อหาหรือขั้นตอนนั้น ให้ครูเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงในจุดนั้นซ้ำได้อีก

4. การแบ่งกลุ่มนักเรียนว่าจะกำหนดให้มีกลุ่มละเท่าใด ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการแบ่งกลุ่ม จำนวนนักเรียนต้องเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน หากเป็นห้องเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 20 คน ตามที่บทเรียนเทปบันทึกเสียง กำหนดไว้ ซึ่งอาจจะทำให้แบ่งกลุ่มได้ไม่ถึง 5 กลุ่ม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 หรือ 4 กลุ่ม ก็ได้นักเรียนทุกกลุ่ม ทำกิจกรรมซ้ำจำนวนกิจกรรมจะครบ 5 กลุ่มตามขั้นตอนที่บทเรียนเทปบันทึกเสียงกำหนดไว้ ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดทักษะมากยิ่งขึ้นเพราะได้ทำกิจกรรมหลายรอบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบวิธีสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนนี้ ไปทำการวิจัยในวิชาดนตรี เพลงพื้นเมือง เพลงปลุกใจ และเพลงไทยเดิม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และระดับชั้นอื่นๆอีก

2. บทเรียนเทปบันทึกเสียงเป็นสื่อการสอนประเภท(soft ware)ที่ใช้ควบคู่กับเครื่องเล่นเทป จึงสามารถนำไปเป็นสื่อการสอนได้กับโรงเรียนทั่วไปซึ่งไม่จำเป็นต้องมีไฟฟ้าเข้าถึง ดังนั้น จึงควรขยายการทำวิจัยการสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาต่างๆหลายวิชา เช่น วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านทำนองเสนาะ การอ่านเพื่อจับใจความ การฝึกทักษะการพูด ฯลฯ ตลอดจนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาอื่นๆอีก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชาญชัย อินทรสุนานนท์. เอกสารประกอบการสอนวิชา เทคโนโลยี 301 "สื่อการสอน".
ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์
มศว ประสานมิตร, 2539.
- ชูศรี สนิทประชากร. วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ :
วัชรการพิมพ์, 2525.
- ณรุทธ์ สุทธิกิตต์. ดนตรีกับเด็กระดับประถมศึกษา. มิตรครุ 31, 16 (ปกหลัง
สิงหาคม 2532) : 2532.
- จิตวิทยาการดนตรี. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532 .
- นิภา ศรีโพธิ์จันทร์. สถิติอนุพาราเมตริก. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2533.
- บังอร พุ่มสะอาด. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา, สปจ. พระนครศรีอยุธยา , 2535.
- ประพาล จักรพันธ์ และคณะ. ที่ระลึกเนื่องในวันพระราชทานเพลิงศพพระเจ้า
วรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์. กรุงเทพฯ : 2537.
- พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล. สาระดนตรีศึกษา : แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ
"สอนดนตรีอย่างไรให้สนุกสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา,
กรุงเทพฯ : มปป.
- พัชรา พุ่มชาติ. อิทธิพลของเสียงดนตรีที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ : ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มศว ประสานมิตร . 2533 .
- เพททาย บุญประคอง. การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี
เรื่อง การฝึกปฏิบัติเป่าขลุ่ยไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, กรุงเทพฯ : ปริญญานิพนธ์
กศม. , มศว ประสานมิตร , 2540

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6,
กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , 2538 .
- มาลินี จักรพันธ์. น้ำฝนหลังลงมาจกฟ้าแดนไกล. กรุงเทพฯ : นิตยสารดิฉัน
ฉบับที่ 331 , 2533.
- รังสี เกษมสุข. การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี
เรื่องลักษณะเสียงและการประสมวงของเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ปริชญานิพนธ์
กศม. มศว ประสานมิตร , 2531 .
- เอกสารประกอบการสอนวิชา ป.ด.423 การสอนดนตรีเบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา.
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน, กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มศว.ประสานมิตร ,
2535.
- การเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานคร ด้านดนตรี. ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน, กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มศว.ประสานมิตร , 2540.
- ลัดดา สุขปรีดี. เทคโนโลยีการเรียนการสอน. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา,
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มศว. ประสานมิตร , 2523.
- วารินทร์ รัชมีพรหม. สื่อการสอนเทคโนโลยีการศึกษาและการสอนร่วมสมัย.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ถ.พระสุเมรุ เขตพระนคร ; คณะศึกษาศาสตร์
มศว ประสานมิตร , 2531
- วิชากร, กรม. การวิจัยเชิงพัฒนาระดับโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา,
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2536 .
- วิชากร, กรม. คู่มือการสร้างเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
วิชาดนตรีนาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว , 2539 .
- สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง-พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2534.
- วิชากร, กรม สำนักทดสอบทางการศึกษา. รูปแบบเครื่องมือและคู่มือวัดภาคปฏิบัติ
ปีงบประมาณ 2536 (ฉบับร่าง). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา,
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ , มปป. (อัดสำเนา)

- วิชาการ , กรม . คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2534 .
- วิชาการ , กรม . คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2534 .
- วิชาการ, กอง . การประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ดนตรี-นาฏศิลป์ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2537.
- วิเชียร วรินทร์เวช . ศึกษายผลการเรียนวิชาดนตรีไทยโดยใช้เทปสอนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 . กรุงเทพฯ : ปริชญานิพนธ์ กศ.ม., มศว ประสานมิตร 2527 .
- วิมลศรี อุปรมัย . ดนตรีในระบบการเรียนการสอน พิมพ์ที่ 2 , กรุงเทพฯ : หจก. รวมใจสหกิจ ป้อมปราบ , มปป.
- วิรุฬ ลิลาพฤทธิ . เทคโนโลยีทางการศึกษา . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชจำกัด, ถนนมหาชัย , 2521.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง . หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา , 2533.
- สมัย จันดียะอด . การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สปช. เขตการศึกษา 8 . วิทยานิพนธ์ คม.บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2535. อัดสำเนา.
- สุเทพ บันลือสินธุ์ . พื้นฐานการดนตรีสำหรับครูประถมศึกษา . กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ , มศว ประสานมิตร , 2537 .
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ . การพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระดับประถมศึกษา . กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร , 2537.
- สุนันท์ ศลโกสม . การทดสอบภาคปฏิบัติ "เอกสารประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลทางการศึกษา" . คณะเทคนิคการแพทย์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : 2527.

เสาวณีย์ ลิกษานันติต. หน่วยการเรียนรู้การสอน . พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ :

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ , 2526 .

หน่วยศึกษานิเทศก์, สปจ. พระนครศรีอยุธยา. คู่มือครู การสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรม

ด้านทักษะพิสัยตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ.2533) .เอกสารทางวิชาการที่ 1/2538, ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา
สปจ.พระนครศรีอยุธยา : 2538.

หน่วยศึกษานิเทศก์ , สปจ.พระนครศรีอยุธยา . แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะ-

นิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์) . เอกสารลำดับที่ 10 / 2539 , หน่วยศึกษานิเทศก์
สปจ.พระนครศรีอยุธยา , 2539 .

หน่วยศึกษานิเทศก์ , สปช. . คู่มือการอบรมครู แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และการจัดกิจกรรมการเรียน-
การสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่1-2 . เอกสาร สน. ที่ 16 / 2534 สปช. , 2534 .

อรรพรรณ ชมวัฒนา และคณะ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุน

ดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง .
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2523 . อัดสำเนา .

อัญชลี แจ่มเจริญและคณะ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ .

กรุงเทพฯ : เอลิมชัยการพิมพ์ , 2526.

อาวุธ วัฒนสิน. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ . กรุงเทพฯ :

คณะศึกษาศาสตร์, มศว.ประสานมิตร , 2526.

Ferguson, George a. statistical Analysis in psychology and Education. 5th ed. Tokyo :

MCGraw-Hill International Book, 1981.

Greene, Harry A., Jorgensen, Albert N. and Gerberic J. Raymond. Measurement and

Evaluation in the secondary school, 1953.

Leonard. Charles Foundation and principle of Music Education Newyork, Mc drawhill

Book company, 1975, 375 p.

Nye, R.E. and Nye V.T. Music in the Elementary school, 1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง กิจกรรมเน้นการฟัง

แผนการสอนที่ 2 เรื่อง กิจกรรมเน้นจังหวะ

แผนการสอนที่ 3 เรื่อง กิจกรรมเน้นการร้อง

(ภาคผนวก ก)

แผนการสอนที่ 1

วิชาดนตรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง กิจกรรมเน้นการฟัง

เวลา 3 คาบ

1. **สาระสำคัญ** ลีลาและความหมายของเพลงแต่ละเพลงย่อมมีความแตกต่างกัน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างทำนองจังหวะ เสียงดนตรีและความหมายของเพลงก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน เช่น อารมณ์รัก สดชื่น เศร้า โกรธ ฯลฯ
2. **จุดประสงค์** เมื่อตั้งใจฟังเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนแล้ว นักเรียนมีความสามารถ ดังนี้
 - อธิบายทำนองและจังหวะของเพลงได้
 - ระบุเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงได้
 - อธิบายความหมายของเพลงได้
 - อธิบายลักษณะของอารมณ์เพลงได้
3. **เนื้อหา** หลักเกณฑ์การฟังเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ซึ่งนักฟังเพลงจะต้อง รู้จักแยกฟังหัวข้อต่อไปนี้
 1. ทำนองและจังหวะ
 2. เครื่องดนตรี
 3. ความหมายของเพลง
 4. ลักษณะอารมณ์ของเพลง
4. **กิจกรรมการเรียนการสอน**
 1. **ขั้นนำ (10 นาที)**
 - ครูให้นักเรียนช่วยกันร้องเพลงซ่าง 2 จบพร้อมปรบมือให้จังหวะ โดยครูเป็นผู้ให้จังหวะด้วยกลอง และนักเรียนอีกหนึ่งคนรับอาสาให้จังหวะด้วยฉิ่ง
 - นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่ประกอบขึ้นมาเป็นเพลงซ่างว่าน่าจะมีอะไรบ้าง มารวมกันกลายเป็นเสียงเพลงให้เกิดความสนุกสนานและมีอารมณ์คล้อยตาม (ทำนอง จังหวะ เครื่องดนตรี ความหมายของเพลง อารมณ์เพลง) หากนักเรียนแสดงความคิดเห็นไม่ครบดังใน

วงเล็บ ครูต้องช่วยกระตุ้นให้คิดและหาคำตอบให้ได้ อาจจะใช้การใบ้ หรือบอกความหมายที่ใกล้เคียง หรือยกตัวอย่างด้วยท่าทาง

- ครูเขียนหัวข้อที่เกิดจากผลการร่วมอภิปรายของนักเรียนทั้ง 5 ข้อ ลงบน

กระดานดำ

2. ขั้นสอน (45 นาที)

- ให้นักเรียนยืนเข้าแถวเป็นวงกลม 1 วง เล่นเกมส่งดอกไม้ (ดูภาคผนวก) เพื่อเข้าสู่กระบวนการกลุ่ม ๆ ละ 4 คน
- ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังก่อนว่า ต่อไปนี้จะเปิดเทปบันทึกเสียงเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันบอกถึงองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน(อยู่บนกระดาน) ให้สมบูรณ์และถูกต้อง
- ครูเปิดเทปเรียนเทปบันทึกเสียงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฟังและช่วยกันคิดหาคำตอบ ในขณะที่เดียวกันครูก็ถือโอกาสเขียนตารางกรอกข้อความไว้บนกระดานดำ ดังนี้

ตารางกิจกรรมเน้นการฟังเพลง เพลงพระราชนิพนธ์สายฝน

องค์ประกอบ กลุ่มที่	ทำนอง	จังหวะ	เครื่องดนตรี	ความหมาย ของเพลง	อารมณ์ เพลง
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเขียนผลงานกลุ่มลงในตารางกิจกรรมการฟังเพลงที่อยู่บนกระดานดำ หากนักเรียนแต่ละกลุ่มบอกจังหวะและทำนองไม่ถูกต้อง ให้ครูแนะนำว่า เพลงพระราชนิพนธ์สายฝนใช้จังหวะวอลทซ์ หรือจังหวะ 3/4 ใช้ทำนองเพลงแจ๊ซที่ดัดแปลงแบบนุ่มนวลให้เหมาะสมกับเพลงไทยสากล

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

- ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงกิจกรรมการฟังเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนและหลักเกณฑ์ในการฟังแล้วโยงไปถึงการฟังเพลงอื่น ๆ โดยทั่วไป

5. สื่อการสอน

- เครื่องเล่นเทปและเทปเรียนเทปบันทึกเสียง

- กลอง, ฉิ่ง
- นกหวีด
- เพลงช้าง และเพลงส่งดอกไม้
- เกมส่งดอกไม้
- สลากหมายเลข

6. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากผลงานกลุ่มที่เขียนไว้ในตารางกิจกรรมการฟังเพลง
- ให้ทดสอบย่อยหลังเรียน กิจกรรมเน้นการฟัง

7. กิจกรรมเสนอแนะ

ถ้านักเรียนทำการทดสอบย่อยหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ครูต้องสอนซ่อมเสริมใหม่ โดยสังเกตดูว่า นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยไม่ได้ในส่วนไหนของกิจกรรม ครูจะต้องเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงในส่วนนั้นให้นักเรียนฟังซ้ำอีก จนกว่าจะสามารถรู้ เข้าใจได้ถูกต้องและเกิดทักษะอย่างแท้จริง

ภาคผนวก เกมส่งดอกไม้

1. ให้นักเรียนเข้าแถวเป็นวงกลม 1 วง โดยครูยืนเป็นส่วนหนึ่งของวงกลม
2. ครูนำร้องเพลงส่งดอกไม้ พร้อมส่งสลากหมายเลขให้นักเรียนส่งต่อกันไปที่ละอันจนกว่าสลากหมายเลขจะอยู่ในมือของนักเรียนครบทุกคน
3. เป่านกหวีดหยุดร้องเพลง นักเรียนทุกคนหยุดส่งสลากหมายเลข
4. ให้แต่ละคนเปิดสลากหมายเลขออกมาอ่าน ใครได้หมายเลขใดให้เรียกหากลุ่มหมายเลขเดียวกัน (หมายเหตุ : สลากหมายเลข ได้เขียนหมายเลข 1 - หมายเลข 5 แต่ละหมายเลขจะมีสลากอยู่ 4 อัน)

เพลงส่งดอกไม้

<u>ส่งดอกไม้แล้วก็ส่งยิ้ม</u>	<u>เมื่อส่งยิ้มแล้วรับดอกไม้ (ซ้ำ)</u>
โปรดถนนอมอย่าให้ร่วงหล่น	เราทุกคนรักเขาให้ได้
ยิ้ม ๆ ๆ แล้วส่งดอกไม้	ได้ดอกไม้แล้วก็ส่งยิ้ม
ลัน ลัน ลา.....	ลัน ลัน ลา.....
ลัน ลัน ลา.....	

เพลงช้าง

ช้าง ช้าง ช้าง	น้องเคยเห็นช้างหรือเปล่า
ช้างมันตัวโตไม่เบา	จมูกยาว ๆ เรียกว่างวง
ลองเขี้ยวได้งวงเรียกว้างา	มีหูมีตาหางยาว

เกณฑ์การประเมิน

1. ทำนอง (1 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - บอกทำนองได้ถูกต้อง (1 คะแนน)
 - บอกทำนองไม่ถูกต้อง (0 คะแนน)
2. จังหวะ (1 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - บอกจังหวะได้ถูกต้อง (1 คะแนน)
 - บอกจังหวะไม่ถูกต้อง (0 คะแนน)
3. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - บอกเครื่องดนตรีได้ถูกต้อง 2 ชิ้นขึ้นไป (2 คะแนน)
 - บอกเครื่องดนตรีได้ถูกต้อง 1 ชิ้น (1 คะแนน)
 - บอกเครื่องดนตรีไม่ถูกต้องเลย (0 คะแนน)
4. ความหมายของเพลง (3 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - บอกความหมายได้ถูกต้องและชัดเจนตลอดเพลง (3 คะแนน)
 - บอกความหมายได้ถูกต้องและชัดเจนเกือบตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - บอกความหมายได้ถูกต้องบ้างบางตอนของเพลง (1 คะแนน)
 - บอกความหมายไม่ถูกต้อง (0 คะแนน)
5. อารมณ์เพลง (3 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - บอกอารมณ์เพลงได้ถูกต้อง 2-3 อารมณ์ (3 คะแนน)
 - บอกอารมณ์ได้ถูกต้อง 1 อารมณ์ (2 คะแนน)
 - บอกอารมณ์ได้ใกล้เคียงอย่างน้อย 1 อารมณ์ (1 คะแนน)
 - บอกอารมณ์ไม่ถูกต้องเลย (0 คะแนน)

หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมินทุกข้อ นักเรียนภายในกลุ่มเดียวกันจะต้องพิจารณาให้คะแนนเท่ากันทุกคน

คำเฉลย

กระดาษคำตอบ

แบบทดสอบเรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์สายฝน

ผู้ร่วมงานภายในกลุ่ม

1.
2.
3.
4.

ความหมายของเพลง

.....เมื่อพายุฝนกระหน่ำมา คุณเหมือนจะชูดรากอนโดนต้นไม้ให้หักล้มลง แต่ต้นไม้เหล่านั้นกลับเจริญเติบโต สวยงามไปทั่วทุกที่ เป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ความสดชื่น แจ่มใส นี่ก็พรจากพระพรหมท่าน ที่บันดาลให้ฝนตกลงมา เพื่อให้สรรพสิ่งบนผืนโลกชุ่มเย็น และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข.....

อารมณ์เพลง (ระบุได้ไม่เกิน 3 อารมณ์)

1. ตื่นเต้น , น่ากลัว.....
2. สดชื่น , แจ่มใส.....
3. ชุ่มเย็น , เยือกเย็น , สงบสุข.....

แผนการสอนที่ 2

วิชา **ดนตรี**

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง **กิจกรรมเน้นจังหวะ**

จำนวน 3 คาบ

1. **สาระสำคัญ** จังหวะเป็นส่วนประกอบของเพลง ดังนั้นการรู้จักใช้อุปกรณ์และส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำจังหวะซ้ำ ปานกลางหรือเร็วตามเสียงเพลง จะช่วยให้เกิดความไพเราะ ผสมกลมกลืนและสนุกสนาน

2. **จุดประสงค์** เมื่อกำหนดเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน
 1. นักเรียนสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ทำจังหวะได้เหมาะสมกับเพลง
 2. นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์เคาะจังหวะตามเพลงได้อย่างถูกต้อง
 3. นักเรียนสามารถใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวได้ถูกต้องตามจังหวะของเพลง

3. **เนื้อหา**
 - การเลือกใช้อุปกรณ์ทำจังหวะ
 - การใช้อุปกรณ์ทำจังหวะตามเพลง
 - การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง

4. **กิจกรรมการเรียนการสอน**
 1. **ขั้นนำ (5 นาที)**
 - ครูนำสนทนาถึงเพลงทั่ว ๆ ไปที่นักเรียนเคยได้ยินได้ฟังอยู่ในปัจจุบัน และให้นักเรียนช่วยกันระดมอภิปรายว่า เพลงแต่ละเพลงน่าจะประกอบไปด้วยอะไรบ้าง (เนื้อร้อง, ทำนอง, จังหวะ, เสียงดนตรี ฯลฯ) ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งที่กล่าวมา เพลงจะเป็นอย่างไร (ไม่ไพเราะ, ไม่สนุก ร้องยาก, ไม่สมบูรณ์ ฯลฯ)
 - ครูถามนักเรียนว่าหากร้องเพลงโดยไม่มีจังหวะ จะเป็นอย่างไร ถ้าร้องหลายคนจะสามารถร้องพร้อมกันได้หรือไม่

2. ชั้นสอน (50 นาที)

- ครูให้นักเรียนเข้าสู่กระบวนการกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ด้วยเกมเสียงสัตว์เป็นสื่อในการรวมกลุ่ม (ดูภาคผนวก)
- ครูเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียง ลำดับที่ 3 ประมาณ 2 หรือ 3 รอบ เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ทำกิจกรรมตามขั้นตอนของบทเรียนเทปบันทึกเสียงกำหนด จนเกิดความชำนาญ
- ครูนำแผนภูมิการกำกับจังหวะของเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนมาติดไว้บนกระดานพร้อมให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกใช้อุปกรณ์เคาะจังหวะประกอบเพลง โดยครูเป็นผู้ชี้แผนภูมิเพลงนักเรียนทุกคนเคาะจังหวะตามที่ครูชี้(เคาะไม้ ตีกลอง กรับ เคาะโต๊ะ)
- ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงให้ได้มากที่สุด เช่น มือ ไหล่ สะเอว หัว เอ็นตัวไปมา ฯลฯ โดยแต่ละกลุ่มพยายามทำให้เหมือนกัน
- เปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มวิจารณ์กลุ่มตนเองและกลุ่มอื่น เพื่อปรับปรุงวิธีการเคลื่อนไหวร่างกาย ตามจังหวะเพลงให้เป็นไปตามธรรมชาติและสวยงามมากขึ้น
- ครูเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงลำดับที่ 4 เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง โดยเรียงตามลำดับจนครบทุกกลุ่ม แล้วเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงลำดับที่ 5 เพื่อให้ทุกกลุ่มทำกิจกรรมพร้อมกัน

3. ชั้นสรุป (5 นาที)

- ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันสรุปกิจกรรมเน้นจังหวะ ถึงวิธีการเคาะ การเลือกใช้อุปกรณ์และการเคลื่อนไหวร่างกายให้ถูกต้องและพร้อมเพรียงกัน

5. สื่อการสอน

- เครื่องเล่นเทปและบทเรียนเทปบันทึกเสียง
- แผนภูมิกำกับจังหวะเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน
- กลอง, กรับ, ไม้
- เกมเสียงสัตว์
- นกหวีด

6. การวัดผลประเมินผล

- สังเกตจากการเลือกใช้และใช้อุปกรณ์เคาะจังหวะ
- สังเกตจากการใช้อวัยวะเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะ
- ให้ทดสอบย่อยหลังเรียน กิจกรรมเน้นจังหวะ

7. กิจกรรมเสนอแนะ

ถ้านักเรียนทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ครูต้องสอนซ่อมเสริมใหม่ และให้สังเกตดูว่านักเรียนไม่ผ่านส่วนไหนของกิจกรรม ครูจะต้องเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงในส่วนนั้นเน้นให้นักเรียนฟัง จนกว่าจะสามารถรู้ เข้าใจได้ถูกต้องและเกิดทักษะอย่างแท้จริง

ภาคผนวก

เกมเสียงสัตว์

1. ครูให้นักเรียนเข้าแถวเป็นวงกลม 1 วง โดยครูยืนเป็นส่วนหนึ่งของวงกลม
 2. ครูนำร้องเพลงทิงโอง พร้อมส่งสลากชื่อสัตว์ให้นักเรียนที่ละมวน โดยให้นักเรียนส่งต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบทุกคน
 3. เป่านกหวีดให้สัญญาณหยุดเพลง ทุกคนหยุดส่งสลาก
 4. ให้นักเรียนแต่ละคนคลี่สลากเพื่ออ่านชื่อสัตว์ที่กำหนดไว้ในสลาก แล้วร้องเสียงสัตว์เพื่อเข้ากลุ่ม
- (หมายเหตุ : ชื่อสัตว์ที่ระบุไว้ในสลากได้แก่ แมว เสือ ไก่ เป็ด ช้าง เขียนชื่อละ 4 มวน)

เพลง ทิงโอง

ทิงโองโองโอง นกถึงใครงมาจับหลังคว เห็นแมวแจวเรือ เห็นเสือไถนา
 ทั้งเปิดทั้งไก่อมาหัดรำไทยอยู่กลางพนา หมี่ข้างเคียงคูมา เหมือนท่าท่ารำวง

แผนภูมิการกำกับจังหวะเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน

เมื่อ	ลม	ฝน	บน	ฟ้า	มา	ลือ			
<	-	-	<	-	-	<	-	-	< - -
ต้น	ไม้	พลั่ว	ลู	กึ่ง	ใบ				
<	-	-	<	-	-	<	-	-	< - -
เหมือน	จะ	เอน	จาก	คลอน	ถอน	ไป			
<	-	-	<	-	-	<	-	-	< - -
แต่	เหล่า	ไม้	ยี่ง	กลับ	งาม				
<	-	-	<	-	-	<	-	-	< - -
พระ	พรหม	ท่าน	บันดาล	ให้ฝน					หลัง
<	-	-	<	-	-	<	-	-	< - -
เพื่อ		ประทั้ง	ชีวิต	มิ	ทราบ				น้ำทิพย์
<	-	-	<	-	-	<	-	-	< - -

สาด	เป็น	สาย		พราย	พลิว		ทิว	งาม		
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
ทั่ว	เขต	คาม	ขึ้น	ธา	ธา					
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
สาด	เป็น	สาย		พราย	พลิว		ทิว	ทุ่ง		
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
แดด	ทอ	รุ่ง		อร่าม	ตา					
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
รุ่ง	เลื่อม	ลาย		พราง	พราย		น	ภา		
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
ยาม	เมื่อ	ฝน		มา	แต่	ไกล				
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
พระ	พรหม	ช่วย		อำนวย	ให้	ขึ้น		จำ		
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
เพื่อ	จะ	นำ	ดับ	ความ	ร้อน	ใจ		น้ำ	ฝน	
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
หลัง	ลง	มา		จาก	ฟ้า		แดน	ไกล		
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-
พืช	พรรณ	ไม้	ขึ้น	ยืน	ยง					
<	-	-	<	-	-	<	-	-	<	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย < หมายถึง จังหวะหนัก
เครื่องหมาย - หมายถึง จังหวะเบา

แบบทดสอบย่อยหลังเรียน กิจกรรมเน้นจังหวะ

เวลาในการสอบ 40 นาที

คะแนนเต็ม 10 คะแนน

คำสั่ง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเน้นจังหวะจากเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน โดยดำเนินการดังนี้

1. ให้นักเรียนเข้ากลุ่ม ๆ ละ 4 คน (กำหนดเวลาภายใน 5 นาที)
2. ให้กลุ่มปรึกษากันเพื่อเลือกใช้อุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง แต่ต้องมีคนละ 1 ชิ้น เพื่อให้ทำจังหวะประกอบเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน เช่น กลอง ฉิ่ง กรับ ไม้ ฉิ่ง อังกะลุง ระนาด
3. ใช้อุปกรณ์ทำจังหวะประกอบเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน เสร็จแล้วเก็บอุปกรณ์ทำจังหวะไว้ที่เดิม
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวประกอบเพลงให้ได้มากที่สุด เช่น สะเอว ไหล่ ประหมื่อ เท้า เอนลำตัว ฯลฯ
5. ทดสอบที่ละกลุ่มตามสลากหมายเลขที่จับได้ เช่น จับสลากได้หมายเลข 1 หมายถึง ให้สอบก่อนเป็นกลุ่มที่ 1

แบบบันทึกผลการประเมินกิจกรรมเน้นจังหวะ

พฤติกรรม	เด็กและใช้อุปกรณ์ทำจังหวะ	ใช้ส่วนต่างๆของร่างกายเคลื่อนไหว	เกาะจังหวะได้ถูกต้องตามเพลง	ความผสมกลมกลืนและสวยงาม	ความพร้อมเพรียง	รวม
ชื่อ-สกุล	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เลือกและใช้อุปกรณ์ประกอบจังหวะ (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - เลือกอุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเพลงทุกคน (2 คะแนน)
 - เลือกอุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเพลงบางคน (1 คะแนน)
 - เลือกอุปกรณ์ไม่เหมาะสมทั้งกลุ่ม (0 คะแนน)
2. ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 2 ส่วนขึ้นไป (2 คะแนน)
 - ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 1 ส่วน (1 คะแนน)
 - ไม่ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ (0 คะแนน)
3. เคาะจังหวะได้ถูกต้องกับเพลง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - เคาะจังหวะได้ถูกต้องกับเพลงตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - เคาะจังหวะได้ถูกต้องกับเพลงเกินครึ่งเพลง (1 คะแนน)
 - เคาะจังหวะไม่ถูกต้องตลอดเพลง (0 คะแนน)
4. ความผสมกลมกลืนและสวยงาม (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - ลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวสวยงามและถูกต้องตามจังหวะเพลง (2 คะแนน)
 - ลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวไม่สวยงามแต่ถูกต้องตามจังหวะเพลง (1 คะแนน)
 - ลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวไม่สวยงามและไม่ถูกต้องตามจังหวะเพลง (0 คะแนน)
5. ความพร้อมเพรียง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - เคาะจังหวะและเคลื่อนไหวพร้อมเพรียงกันทั้งกลุ่มตลอดเพลง 2 คะแนน
 - เคาะจังหวะและเคลื่อนไหวพร้อมเพรียงกันทั้งกลุ่มแต่บกพร่องบางตอนของเพลง (1 คะแนน)
 - เคาะจังหวะและเคลื่อนไหวไม่พร้อมเพรียงกันทั้งกลุ่มและตลอดเพลง (0 คะแนน)

หมายเหตุ

ให้ทดสอบเป็นรายกลุ่ม การพิจารณาให้คะแนนนักเรียนภายในกลุ่มต้องได้คะแนนเท่ากันทุกคน ยกเว้นเกณฑ์การประเมินข้อ 3 , 4 ต้องพิจารณาให้คะแนนเป็นรายบุคคล

แผนการสอนที่ 3

วิชา ดนตรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง กิจกรรมเน้นการร้องเพลง

เวลา 3 คาบ

1. **สาระสำคัญ** การร้องเพลงนั้น จะต้องให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อร้อง ทำนอง จังหวะและน้ำเสียง ให้มีความผสมกลมกลืน จึงจะทำให้เพลงที่ร้องออกมามีความไพเราะ
2. **จุดประสงค์** เมื่อกำหนดเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน
 - นักเรียนสามารถร้องเพลงได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ
 - นักเรียนสามารถร้องเพลงได้ถูกต้องตามเนื้อร้องและอักขรวิธี
 - นักเรียนสามารถบอกหลักเกณฑ์การร้องเพลงได้
3. **เนื้อหา** หลักเกณฑ์การร้องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน
ผู้ฝึกร้องเพลงควรมีกร้อยบ้อย ๆ และคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้ให้ถูกต้องชัดเจน
 1. เนื้อร้อง
 2. ทำนองและจังหวะ
 3. น้ำเสียง
 4. อักขรวิธี
 5. ความพร้อมเพรียง (กรณีร้องเป็นกลุ่ม)
4. **กิจกรรมการเรียนรู้การสอน**
 1. **ขั้นนำ (5 นาที)**
 - ครูนำสนทนาเรื่องการร้องเพลงของนักร้องที่นักเรียนชื่นชอบอยู่ในปัจจุบันว่าทำไมร้องได้ไพเราะดี เป็นที่นิยมของคนทั่วไป เขาจะต้องมีวิธีการร้องอย่างแน่อน เขายังคิดหลักอะไรในการร้องเพลง
 2. **ขั้นสอน (50 นาที)**
 - ครูเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงลำดับที่ 6 ให้นักเรียนฟังหลักการร้องเพลงและเปรียบเทียบนักร้องทั้ง 2 คน ว่านักร้องคนใดร้องเพลงได้ไพเราะกว่า เพราะอะไร

- นักเรียนร่วมอภิปรายถึงเหตุผลว่าทำไมนักเรียนคนที่ 2 จึงร้องเพลงได้ไพเราะกว่า เพื่อโยงไปหาหลักในการร้องเพลง
 - ครูเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงลำดับที่ 7 เพื่อให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลงตามเสียงเพลงในเทป โดยดูเนื้อเพลงจากแผนภูมิเพลงที่ครูคิดไว้บนกระดานดำประกอบด้วย
 - ให้นักเรียนเข้ากลุ่ม ๆ ละ 4 คน โดยเรียงตามลำดับเลขที่ เช่น กลุ่มที่ 1 นักเรียนเลขที่ 1 ถึงเลขที่ 4 กลุ่มที่ 2 นักเรียนเลขที่ 5 ถึงเลขที่ 8 เป็นต้น
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงตามหลักเกณฑ์ที่ช่วยกันคิดขึ้นมา เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในกลุ่ม โดยให้เวลาฝึกกลุ่มละ ประมาณ 5 นาที
 - ครูเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงลำดับที่ 8 เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมตามลำดับที่บทเรียนเทปบันทึกเสียงกำหนด เช่น ให้นักเรียนที่ 1 ร้องเพลงในครั้งแรก กลุ่มที่ 2 ร้องเพลงในครั้งหลัง แล้วต่อกับกลุ่มที่ 3 , 4 , 5 ตามลำดับ
3. ขั้นสรุป (5 นาที)
- ครูและนักเรียนร่วมกันวิจารณ์ว่ากลุ่มไหนร้องได้ดีที่สุด พร้อมกับร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์ในการร้องเพลงที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความไพเราะมากขึ้น

5. สื่อการเรียนการสอน

- เครื่องเล่นเทปและบทเรียนเทปบันทึกเสียง
- แผนภูมิเพลงพระราชานิพนธ์สายฝน

6. การวัดผลประเมินผล

- สังเกตจากการร่วมสรุปถึงหลักเกณฑ์การร้องเพลงที่ถูกต้อง
- ให้ทดสอบย่อยหลังเรียน กิจกรรมเน้นการร้องเพลง

7. กิจกรรมเสนอแนะ

ถ้านักเรียนทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ครูต้องสอนซ่อมเสริมใหม่ โดยให้สังเกตดูว่า นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยไม่ผ่านเนื้อหาในส่วนใดของกิจกรรม ให้ครูเปิดบทเรียนเทปบันทึกเสียงในส่วนนั้นให้นักเรียนฟัง จนกว่าจะสามารถรู้ เข้าใจถูกต้องและเกิดทักษะอย่างแท้จริง

**แบบทดสอบย่อยหลังเรียน กิจกรรมเน้นการร้องเพลง
เพลงพระราชนิพนธ์สายฝน
เวลาในการสอบ 40 นาที คะแนนเต็ม 10 คะแนน**

- คำสั่ง ให้นักเรียนร้องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนเป็นกลุ่มๆ ละ 1 จบ โดยดำเนินการดังนี้
1. ให้นักเรียนรวมกลุ่มๆ ละ 4 คน ตามความสนใจ (ใช้เวลา 5 นาที)
 2. ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันฝึกร้องเพลง (ใช้เวลา 10 นาที)
 3. ส่งตัวแทนจับสลากเพื่อเรียงลำดับว่ากลุ่มใดร้องก่อนหลัง
 4. ร้องเพลงตามชาวค้เพลง(ดนตรี) ที่ครูเปิดให้จากเทปบันทึกเสียง

แบบบันทึกผลการประเมิน (สำหรับครู)

รายการประเมิน ชื่อ - สกุล	เนื้อร้อง (2)	ทำนองและจังหวะ (2)	น้ำเสียง (2)	อัครวิธี (2)	ความพร้อม เพียง (2)	รวม (10)
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

หมายเหตุ : ให้นักเรียนสอบเป็นราย แต่ให้พิจารณาคะแนนดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินข้อที่ 1 - 4 ให้พิจารณาคะแนนเป็นรายบุคคล
2. เกณฑ์การประเมินข้อที่ 5 ให้พิจารณาคะแนนเป็นรายกลุ่ม (ในกลุ่มเดียวกันให้คะแนนเท่ากันทุกคน)

เกณฑ์การประเมิน

1. เนื้อร้อง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - ร้องได้ถูกต้องตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - ร้องได้ไม่ถูกต้องเพียงบางส่วน (1 คะแนน)
 - ร้องไม่ถูกต้องเกินครึ่งเพลง (0 คะแนน)
2. ทำนองและจังหวะ (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - ร้องได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - ร้องได้ถูกต้องตามทำนองแต่ไม่ถูกจังหวะ หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง (1 คะแนน)
 - ร้องไม่ถูกต้องทั้งทำนองและจังหวะ (0 คะแนน)
3. น้ำเสียง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - น้ำเสียงชัดเจนและได้ระดับเสียง (2 คะแนน)
 - น้ำเสียงชัดเจน แต่ไม่ได้ระดับเสียง หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง (1 คะแนน)
 - ทั้งน้ำเสียงและระดับเสียงไม่ชัดเจน (0 คะแนน)
4. อักษรวิธี หมายถึง การออกเสียง ร , ล , คำควบกล้ำ , เฉ็ย , ฉื่อ (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - อักษรวิธีถูกต้องทั้งหมด (2 คะแนน)
 - อักษรวิธีไม่ถูกต้องบางส่วน (1 คะแนน)
 - อักษรวิธีไม่ถูกต้องทั้งหมด (0 คะแนน)
5. ความพร้อมเพรียง หมายถึง พร้อมเพรียงในเรื่องของเสียงและจังหวะ (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - พร้อมเพรียงตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - พร้อมเพรียงในบางส่วนของเพลง (1 คะแนน)
 - ไม่พร้อมเพรียงตลอดเพลง (0 คะแนน)

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(ภาคผนวก ข.)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทดสอบก่อนเรียน (Pre - Test) และทดสอบหลังเรียน (Post - Test)

(ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน)

แบบทดสอบวิชาดนตรี

เรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์สายฝน

เวลาในการสอบ 60 นาที

คะแนนเต็ม 20 คะแนน

คำสั่ง

ให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มกันโดยอิสระ กลุ่มละ 4 คน เพื่อร่วมกัน

วางแผนดังนี้

1. ร่วมกันฝึกร้องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนในแผนภูมิเพลงที่ครูติดไว้บนกระดานดำ โดยใช้เวลาฝึกร้อง 5 นาที หลังจากนั้นครูจะเก็บแผนภูมิเพลงไว้
2. ส่งตัวแทนจับสลากเพื่อเรียงลำดับว่ากลุ่มใดร้องก่อนหลัง
3. แต่ละกลุ่มที่ได้รับการทดสอบ ให้ร้องเพลงตามซาวด์เพลง (ดนตรี) พร้อมกัน โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงด้วย
4. เขียนอธิบายความหมายและอารมณ์เพลงลงในกระดาษคำตอบที่ครูแจกให้

ขอให้ทุกกลุ่มโชคดีครับ

กระดาษคำตอบ

เพลงพระราชนิพนธ์สายฝน

ผู้ร่วมงานภายในกลุ่ม

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

1. ความหมายของเนื้อเพลง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. อารมณ์เพลง (ระบุได้ไม่เกิน 3 อารมณ์)

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ความหมายของเพลง (3 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - บอกความหมายได้ถูกต้องและชัดเจนตลอดเพลง (3 คะแนน)
 - บอกความหมายได้ถูกต้องและชัดเจนเกือบตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - บอกความหมายได้ถูกต้องบ้างบางตอนของเพลง (1 คะแนน)
 - บอกความหมายไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจนตลอดเพลง (0 คะแนน)
2. อารมณ์เพลง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - บอกอารมณ์เพลงได้ถูกต้อง 2 อารมณ์ขึ้นไป (2 คะแนน)
 - บอกอารมณ์เพลงได้ถูกต้อง 1 อารมณ์ (1 คะแนน)
 - บอกอารมณ์เพลงไม่ถูกต้องเลย 1 อารมณ์ (0 คะแนน)
3. ร้องถูกจังหวะเพลง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - ร้องได้ถูกต้องตามจังหวะตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - ร้องคล่อมจังหวะในบางตอนของเพลง (1 คะแนน)
 - ร้องไม่ถูกจังหวะตลอดเพลง (0 คะแนน)
4. ร้องถูกทำนอง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - ร้องได้ถูกต้องตามทำนองตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - ร้องไม่ถูกทำนองในบางตอนของเพลง (1 คะแนน)
 - ร้องไม่ถูกทำนองตลอดเพลง (0 คะแนน)
5. เนื้อร้อง (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - ร้องได้ถูกต้องตลอดเพลง (2 คะแนน)
 - ร้องไม่ถูกต้องเพียงบางส่วน (1 คะแนน)
 - ร้องเนื้อร้องไม่ถูกต้องมาก (0 คะแนน)
6. อักษรวิธี หมายถึง การออกเสียง ร, ล คำควบกล้ำ, เ็-ย, เ็-อ, (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้
 - อักษรวิธีถูกต้องทั้งหมด (2 คะแนน)
 - อักษรวิธีไม่ถูกต้องบางส่วน (1 คะแนน)
 - อักษรวิธีไม่ถูกต้องทั้งหมด (0 คะแนน)

7. น้ำเสียง หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาอย่างชัดเจน และระดับเสียงร้องถูกต้องตามระดับเสียงดนตรี (ซาวด์เพลง) (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้

- น้ำเสียงชัดเจนตลอดเพลง (2 คะแนน)
- น้ำเสียงไม่ชัดเจนบางส่วน (1 คะแนน)
- น้ำเสียงไม่ชัดเจนตลอดเพลง (0 คะแนน)

8. ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง (3 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้

- ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 2 ส่วนขึ้นไปและถูกจังหวะเพลง (3 คะแนน)
- ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 2 ส่วนขึ้นไป (2 คะแนน)
- ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 1 ส่วน (1 คะแนน)
- ไม่ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามจังหวะเลย (0 คะแนน)

9. ความพร้อมเพรียง หมายถึง พร้อมเพรียงในจังหวะเสียงร้องที่เปล่งออกมา และการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหว (2 คะแนน) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้

- พร้อมเพรียงตลอดเพลง (2 คะแนน)
- ไม่พร้อมเพรียงในบางส่วนของเพลง (1 คะแนน)
- ไม่พร้อมเพรียงตลอดเพลง (0 คะแนน)

หมายเหตุ

แม้จะทดสอบเป็นรายกลุ่ม แต่เกณฑ์การให้คะแนนในข้อที่ 3 , 4 , 5 , 6 , 7 , 8 ต้องพิจารณาให้คะแนนเป็นรายบุคคล ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนข้อที่ 1 , 2 , 9 ให้พิจารณาเป็นรายกลุ่ม (ภายในกลุ่มได้คะแนนเท่ากันทุกคนในเกณฑ์ข้อที่ 1, 2 , 9)

ภาคผนวก ค
บทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่องเพลงพระราชานิพนธ์สายฝน

(ภาคผนวก ก.)

บทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน

แผนการสอนที่ 1 กิจกรรมเน้นการฟัง

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
1.	<p>เสียงดนตรี เพลงพระราชนิพนธ์ สายฝนนำขึ้น ประมาณ 30 นาทีเสียงค่อยๆ เบาลงแล้วแทรกด้วย คำบรรยาย</p> <p><u>คำบรรยาย</u></p> <p>วิชาดนตรีเป็นวิชาที่สร้างคนให้มีลักษณะที่ฟัง ประสงค์ มีจิตใจงดงามช่วยสร้างความร่าเริงแจ่มใส ทำให้สุขภาพจิตดี มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างความมั่นคง ทางอารมณ์และจิตใจให้เกิดขึ้นกับบุคคลได้เป็นอย่างดี</p> <p>เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ดังกล่าว ผู้ วิจัยจึงได้แบ่งกิจกรรมการเรียนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนออกเป็น 3 กิจกรรม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none">1. กิจกรรมเน้นการฟัง2. กิจกรรมเน้นจังหวะ3. กิจกรรมเน้นการร้องเพลง <p>"เสียงดนตรี โดซอล โด ดิ่งขึ้น"</p>	<p>"เสียงดนตรี โดซอล โด ดิ่งขึ้น" คือ สัญญาณให้ครูผู้สอน ปิดเทป เพื่อรอเปิด ในกิจกรรมลำดับที่ ต่อ ไป ตามที่กำหนดไว้ใน แผนการสอน</p>
2.	<p>เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนบรรเลงต่อไป อีกประมาณ 10 นาที เสียงจึงค่อย ๆ เบาลง แล้วแทรกด้วย คำบรรยาย</p>	<p>ในการสอนตามแผน การสอนที่ 1 ให้เริ่ม เปิดเทปบันทึกเสียงใน ลำดับที่ 2</p>

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
	<p>คำบรรยาย</p> <p>แผนการสอนที่ 1 กิจกรรมเน้นการฟัง</p> <p>ในกิจกรรมต่อไปนี้จะให้นักเรียนทุกคนฝึกการฟังเพลง และการวิเคราะห์เพลง ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายถึงความหมายของเพลงได้ บอกจังหวะและทำนองเพลงได้ บอกเครื่องดนตรีที่บรรเลงได้ และสามารถบอกอารมณ์ของเพลงที่ฟังได้</p> <p>ต่อไปนี้จะให้นักเรียนทุกคนตั้งใจฟังเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน แล้วช่วยกันหาคำตอบลงในตารางกิจกรรมเน้นการฟังที่ครูแจกให้</p> <p>.....เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน 1 จบ.....</p> <p>เป็นอย่างไรบ้างครับ ได้คำตอบลงในตารางกิจกรรมหรือยังครับ เดี่ยวครูจะให้นักเรียนฟังเพลงอีก 1 จบ ตั้งใจฟังใหม่นะครับ</p> <p>.....เสียงดนตรี โด ซอล โด “ดั่งขึ้น”.....</p>	
3.	<p>เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนนำขึ้นประมาณ 10 วินาที เสียงค่อยๆ เบาลง แล้วแทรกด้วยคำบรรยาย</p> <p>คำบรรยาย</p> <p>แผนการสอน ที่ 2 กิจกรรมเน้นจังหวะ</p> <p>จังหวะเป็นส่วนประกอบของเพลง หากเพลงใดขาดจังหวะ เพลงนั้นจะขาดความสมบูรณ์และความไพเราะ เพราะจังหวะเป็นสิ่งที่ช่วยกำกับอัตราความเร็วของเพลงว่าจะให้ช้า ปานกลาง หรือเร็ว ดังเช่นเพลงพระราชนิพนธ์</p>	<p>ถ้ามีสัญลักษณ์</p> <p>.....กำกับไว้ที่หัวท้ายของข้อความ หมายถึง เสียงดนตรีและเสียงเพลง</p>

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
4	<p>เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนน้ำขึ้น ประมาณ 10 วินาที เสียงค่อย ๆ เบาลง แล้วแทรกด้วยคำ บรรยาย</p> <p>คำบรรยาย</p> <p>ต่อไปนี้จะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ใช้วัยวะ ส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่นมือ เท้า ไหล่ สะเอว หรือ จะ เอนตัวไปมา เพื่อทำตามจังหวะเพลง แต่ละกลุ่มต้อง พยายามทำให้เหมือนกันและพร้อมเพรียงกันด้วยนะครับ</p> <p>กลุ่มที่ 1 พร้อมหรือยังครับ พร้อมแล้วเริ่มได้เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนขึ้นต้น ไปจนถึง “ทิวเขตความขึ้นธारा” (ครั้งแรกของเพลง).....</p> <p>ต่อไปเป็นกลุ่มที่ 2 ที่จะต้องใช้ส่วนต่างๆ ของ ร่างกายประกอบเสียงเพลง</p> <p>กลุ่มที่ 2 พร้อมหรือยังครับ ..พร้อมแล้ว เริ่มได้เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน เริ่มจาก “สาด เป็นสาย”</p> <p>ต่อไปเป็นกลุ่มที่ 3 ที่จะต้องใช้ส่วนต่างๆของร่าง กายประกอบเสียงเพลง</p> <p>กลุ่มที่ 3 พร้อมหรือยังครับ ..พร้อมแล้ว เริ่มได้เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนขึ้นต้น ไปจนถึง “ทิวเขตความขึ้นธारा” (ครั้งแรกของเพลง).....</p> <p>ต่อไปเป็นกลุ่มที่ 4 ที่จะต้องใช้ส่วนต่างๆ ของร่าง กายประกอบเสียงเพลง</p>	

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
	<p>กลุ่มที่ 4 พร้อมหรือยังครับ ..พร้อมแล้ว เริ่มได้เสียงเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน เริ่มจาก "สาด เป็นลาย" ต่อไปเป็นกลุ่มที่ 5 ที่จะต้องใช้ส่วนต่างๆ ของ ร่างกายประกอบเสียงเพลง กลุ่มที่ 5 พร้อมหรือยังครับ พร้อมแล้ว เริ่มได้เสียงเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน บรรเลงท่อนแรก ของเพลง..... "เสียงดนตรี โด ซอล โด ดังขึ้น"</p>	
5	<p>เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝนนำขึ้นประมาณ 5 วินาที เสียงค่อยเบาลงแล้วแทรกด้วยคำบรรยาย <u>คำบรรยาย</u> ต่อไปให้นักเรียนทุกกลุ่ม ได้ใช้ส่วนต่างๆ ของ ร่างกายประกอบเสียงเพลง โดยแบ่งแต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้อง ต้องทำให้เหมือนกัน แต่ขอให้ภายในกลุ่มเดียวกันทำให้ เหมือนกัน ทุกกลุ่มพร้อมหรือยัง เริ่มได้ เสียงเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน 1 จบ "เสียงดนตรี โด ซอล โด ดังขึ้น"</p>	

แผนการสอนที่ 3 กิจกรรมเน้นการร้องเพลง

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
6.	<p>เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนนำขึ้น ประมาณ 10 วินาที เสียงค่อยๆ เบาลงแล้วแทรก ด้วยคำบรรยาย</p> <p>คำบรรยาย</p> <p>แผนการสอนที่ 3 กิจกรรมเน้นการร้องเพลง ในชั่วโมงนี้ จะให้นักเรียนได้รู้จักหลักและวิธีการ ร้องเพลงอย่างถูกต้องทั้งเนื้อร้อง ทำนอง และน้ำเสียง ให้มีความผสมกลมกลืนกัน เพื่อให้เกิดความไพเราะ หลักในการร้องเพลง นักเรียนจะต้องคำนึงถึง สิ่งต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อร้องนักเรียนจะต้องจดจำเนื้อร้องให้ได้ ทั้งหมดตลอดเพลงหากจดจำบางตอนไม่ได้ ก็ให้ดู เนื้อเพลงในขณะร้อง การฝึกร้องบ่อยๆจะช่วยให้จดจำ เนื้อเพลงได้ในที่สุด 2. ทำนองและจังหวะ นักเรียนจะต้องจดจำ ทำนองให้แม่นยำ และร้องเพลงให้ถูกจังหวะตลอดเพลง โดยการฝึกร้องเพลงตามเทปเพลงบ่อยๆถ้าตอนไหน ที่ฝึกร้องแล้วทำนองเพี้ยนไปจากในเทป ก็ให้ปรับเปลี่ยน แก้ไขตรงนั้นให้ถูกต้อง 3. อักษรวิธี นักเรียนจะต้องฝึกออกเสียง คำควบกล้ำ , ร. ล, เีย เออ ให้ถูกต้องชัดเจน โดยการ ฝึกเป็นคำๆ 	

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
	<p>4. น้ำเสียง หมายถึง เสียงที่เปล่งที่ออกมาจากปากในแต่ละพยางค์จะต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเคลือ โดยผู้ร้องจะต้องสร้างความมั่นใจให้กับตัวเอง เมื่อมีความมั่นใจแล้ว เสียงที่เปล่งออกมาจะมีคุณภาพเสียงที่ดีกว่าเสียงของคนฉลาดกลัว</p> <p>นักเรียนจะต้องนำหลักการร้องเพลงทั้ง 4 ข้อนี้ไปฝึกฝนให้ครบทุกข้อก็จะช่วยให้นักร้องเพลงได้ดีขึ้น</p> <p>ต่อไปนี้จะให้นักเรียนฟังเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนจากนักร้องทั้ง 2 คน เพื่อเปรียบเทียบว่า นักร้องคนไหนร้องเพลงได้ไพเราะกว่า เพราะเหตุใดถึงร้องได้ไพเราะกว่า</p> <p>..... เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนท่อนที่ 1 (เครื่องแรกของเพลง) ร้องโดยนักร้องคนที่ 1</p> <p>..... เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนท่อนที่ 2 (เครื่องหลังของเพลง) ร้องโดยนักร้องคนที่ 2</p> <p>“เสียงคนตรี โด ซอล โด ดังขึ้น”</p>	
7.	<p>เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนนำขึ้นประมาณ 10 วินาที เสียงค่อยๆ เบาลง แล้วแทรกด้วยคำบรรยาย</p>	

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
	<p>คำบรรยาย</p> <p>นักเรียนคงบอกได้ว่า นักร้องคนที่ 1 หรือ นักร้องคนที่ 2 ใครร้องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนได้ไพเราะกว่ากันและเพราะเหตุใดถึงร้องได้ไพเราะกว่านั้นก็คือ นักร้องคนที่ 2 เขาต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อร้องถูกต้อง 2. ทำนองและจังหวะถูกต้อง 3. อักษรวิธีถูกต้องทั้งหมด 4. น้ำเสียงดี ชัดเจน ไม่คลุมเครือ <p>แต่ถ้าหากจะร้องเป็นกลุ่มนักเรียนต้องคำนึงถึงในเรื่องของความพร้อมเพรียงพึมเข้ามาอีก</p> <p>เมื่อเราทราบหลักเกณฑ์การร้องเพลงแล้วพวกเราทุกคนลองมาฝึกร้องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนพร้อมกัน ตามเสียงเพลงในเทปใครยังจดจำเนื้อเพลงไม่ครบทุกตอนก็ให้ดูแผนภูมิเพลงประกอบไปด้วย ร้องพร้อมกันเลยครับ</p> <p>.....เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน 1 จบ</p> <p>นักเรียนร้องเพลงตาม เพลงในเทป</p> <p>“เสียงดนตรี โด ซอล โด ดังขึ้น”</p>	

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายถึง
8.	<p>เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝนนำขึ้นประมาณ 10 นาที เสียงค่อยๆ เบาลง แล้วแทรกด้วยคำบรรยาย</p> <p>คำบรรยาย</p> <p>ต่อไปนี้จะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงตามเสียงดนตรีที่จะบรรเลงโดยให้แต่ละกลุ่มร้องกลุ่มละครั้งเพลง ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จะให้นักเรียนร้องตามลำดับกลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ร้องก่อน แล้วก็ต่อกับกลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 2. ครูจะแบ่งเนื้อเพลงออกเป็น 2 ท่อน โดยให้กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 5 ร้องในท่อนแรก หรือท่อนที่ 1 ให้กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 4 ร้องในท่อนหลัง หรือท่อนที่ 2 ส่วนที่เหลือของเพลงรอบที่ 3 คือท่อนหลัง จะให้ทุกกลุ่มร้องพร้อมกันตกลงนะครับ <p>กลุ่มที่ 1 พร้อมหรือยัง เริ่มได้</p> <p>.....เสียงเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน(ดนตรี)</p> <p>ท่อนที่ 1 ขึ้น นักเรียนกลุ่มที่ 1 ร้องตามเสียงดนตรี</p> <p>ต่อไปนี้จะเป็นการศึกษาร้องเพลงของกลุ่มที่ 2 นะครับ</p> <p>กลุ่มที่ 2 พร้อมหรือยัง เริ่มได้</p> <p>.....เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์สถานฝนท่อนที่ 1 ของรอบที่ 2 ขึ้น นักเรียนกลุ่มที่ 3 ร้องตามเสียงดนตรี</p> <p>กลุ่มที่ 4 พร้อมหรือยัง ต่อไปเป็นการฝึกร้องเพลงของกลุ่มที่ 4 นะครับ เริ่มได้</p>	

ลำดับที่	เสียง / คำบรรยาย	หมายเหตุ
	<p>..... เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์ สายฝน</p> <p>ท่อนที่ 2 ของรอบที่ 2 ขึ้น นักเรียน กลุ่มที่ 4 ร้องตามเสียงดนตรี</p> <p>ต่อไปนี้จะเป็นการฝึกร้องเพลงของกลุ่มที่ 5 นะครับ</p> <p>กลุ่มที่ 5 พร้อมหรือยัง เริ่มได้</p> <p>..... เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน</p> <p>ท่อนที่ 1 ของรอบที่ 3 ขึ้น นักเรียนกลุ่มที่ 5 ร้องตามเสียงดนตรี</p> <p>ต่อไปนี้จะให้นักเรียนร่วมกันฝึกร้องเพลงท่อนสุดท้ายพร้อมกัน..... พร้อมหรือยัง เริ่มได้</p> <p>เสียงดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน</p> <p>ท่อนที่ 2 ของรอบที่ 3 ขึ้น นักเรียนทุกคนร้องตามเสียงดนตรี.....</p> <p>“เสียงดนตรี โด ซอล โด ดังขึ้น”</p>	

ภาคผนวก ง
การหาค่าของสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง(ω)

(ภาคผนวก ง.)

ตารางที่ 4 แสดงการพัฒนาแบบทดสอบวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง(ω) โดยมีวิธี The Kendall

Coefficient of concordance

แบบทดสอบ	ผู้ประเมิน นักเรียนคนที่	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		ผลงาน	ω
		คะ แนน	อัน ดับ	คะ แนน	อัน ดับ	คะ แนน	อัน ดับ	อัน ดับ	
แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	1	17	2.5	18	2.5	17	2.5	8.5	0.833
	2	17	2.5	18	2.5	18	2.	7	
	3	19	1	20	1	20	1	3	
	4	15	4	17	4	17	3.5	11.5	
แบบทดสอบย่อย หลังเรียน แผนการสอนที่ 1	1	9	2	9	1.5	9	1.5	5	0.655
	2	9	2	8	3	8	3.5	8.5	
	3	8	4	7	4	8	3.5	11.5	
	4	9	2	9	1.5	9	1.5	5	
แบบทดสอบย่อย หลังเรียน แผนการสอนที่ 2	1	8	2.5	8	2.5	8	3	8	0.833
	2	7	4	7	4	7	4	12	
	3	10	1	10	1	9	1.5	3.5	
	4	8	2.5	8	2.5	9	1.5	6.5	
แบบทดสอบย่อย หลังเรียน แผนการสอนที่ 3	1	7	3	7	4	8	3	10	0.633
	2	7	3	8	2.5	8	3	8.5	
	3	9	1	10	1	9	1	3	
	4	7	3	8	2.5	8	3	8.5	

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง(ω)ของแบบทดสอบทั้ง 4 ชุด มีค่าดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่า $\omega = 0.833$
2. แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 1 มีค่า $\omega = 0.655$
3. แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 2 มีค่า $\omega = 0.833$
4. แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแผนการสอนที่ 3 มีค่า $\omega = 0.633$

ภาคผนวก จ.

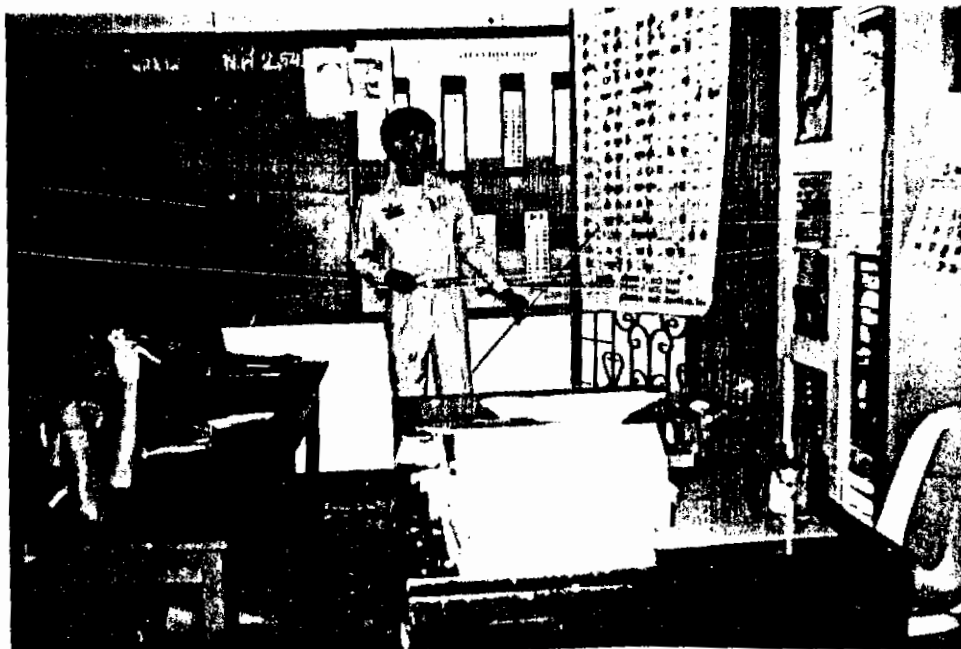
- **ประมวลภาพกิจกรรมการทดลอง**
- **หนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย**
- **ประวัติย่อ**

นำแผนการสอนไปทดลองเพื่อปรับปรุงคุณภาพที่โรงเรียนวัดบางช้างนอก กับนักเรียน จำนวน 2 คน

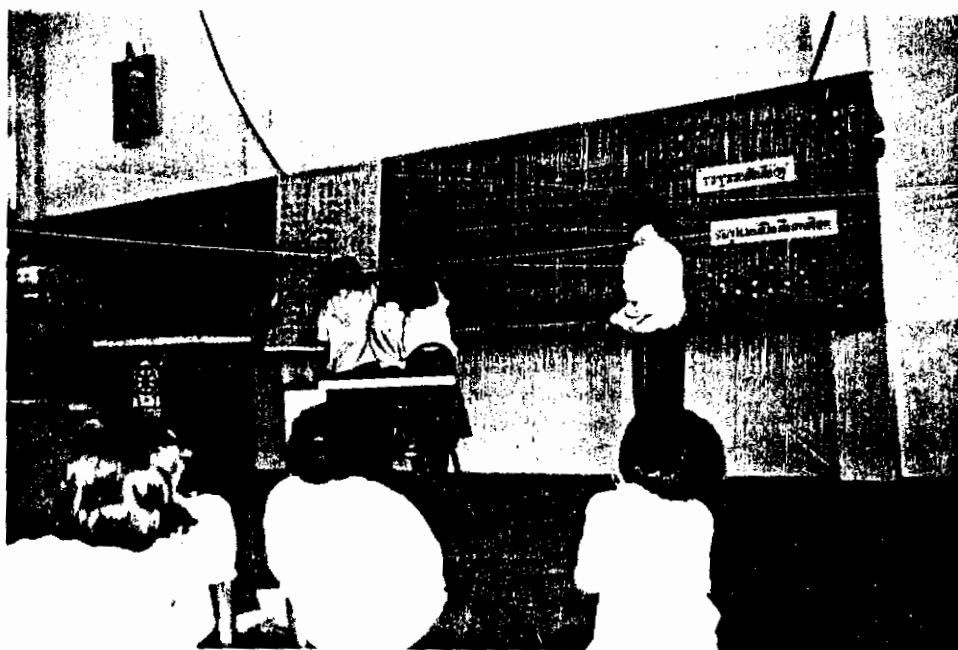
นำแผนการสอนและบทเรียนเทปบันทึกเสียงไปทดลองสอน
(Try out) ที่โรงเรียนคอตัน พร้อมหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบกับนักเรียน 4 คน
ในภาพมีครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินคะแนนนักเรียนร่วมกับผู้วิจัยจำนวน 2 ท่าน

ทดลองสอน (Try out) วิชาดนตรีเพลงพระราชนิพนธ์ลายฝนทั้ง 3 กิจกรรมที่โรงเรียนคอตัน

ทดลองสอนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์ลายฝน
กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ที่โรงเรียนวัดลุดคนธาราม

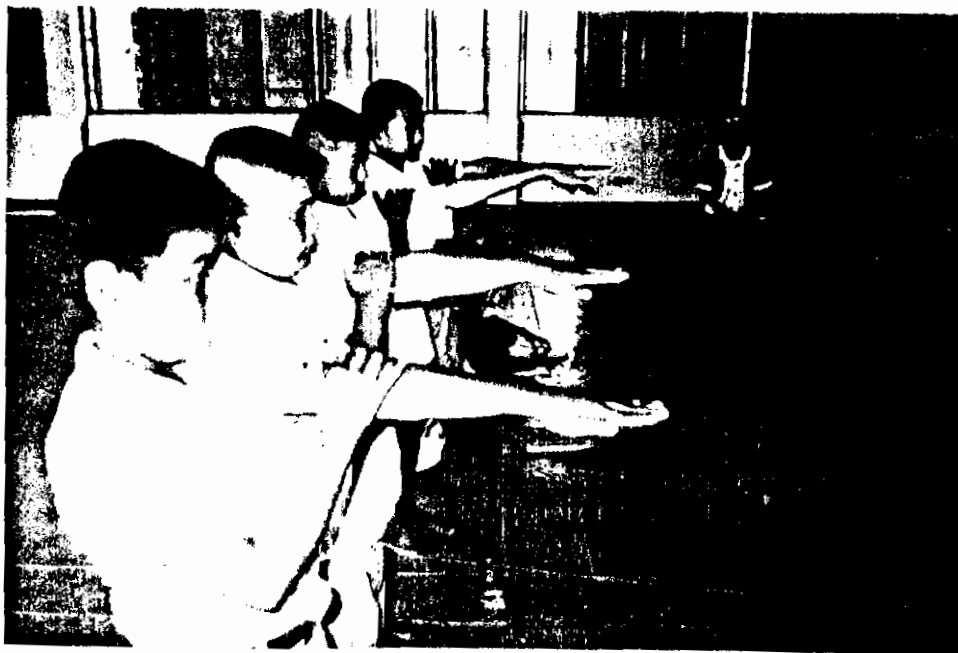

แผนการสอนที่ 1 กิจกรรมเน้นการฟัง

ในภาพให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเขียนผลงานลงในตารางกิจกรรมเน้นการฟัง

แผนการสอนที่ 2 กิจกรรมเน้นจังหวะ ในภาพนักเรียนแต่ละกลุ่ม
คิดทำการใช้อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายประกอบจังหวะเพลง

มีการทดสอบย่อยหลังเรียนในแต่ละแผนการสอนทั้ง 3 แผน ทดสอบเป็นรายกลุ่ม

แผนการสอนที่ 3 กิจกรรมเน้นการร้องเพลง

ในภาพนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกิจกรรมร้องเพลงตามขั้นตอนของบทเรียนเทปบันทึกเสียง

มีการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) และทดสอบหลังเรียน (Post- test)
ในภาพนักเรียนแต่ละกลุ่มกำลังฝึกซ้อมความพร้อมเพรียงก่อนการทดสอบ

นักเรียนแต่ละกลุ่มทดสอบภาคปฏิบัติวิชาดนตรี เพลงพระราชนิพนธ์สายฝนที่ละกลุ่มตามลำดับ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2541

เรื่อง ขออนุญาตทดลองเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เรียน.....ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทัศนธาราม.....

ด้วย นาย / นาง / นางสาวว่าที่ร้อยตรี เสรี.....ปาระแก้ว.....

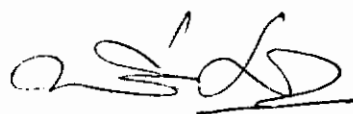
เป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา (ภาคพิเศษ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กำลังศึกษาวิชา ปถ. 693 (สาระนิพนธ์) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541

ในการนี้ นิสิตผู้นี้จะต้องทำงานวิจัยเรื่อง...การสร้างบทเรียนแบบบันทึกเสียงประกอบ
...การสอนวิชาดนตรี...เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน...ชั้นประถมศึกษาปีที่...5...โรงเรียนวัดสุทัศนธาราม
...สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....

ทางภาควิชาได้พิจารณาเห็นว่า โรงเรียนของท่านมีความพร้อมและมีความเหมาะสมสำหรับการ
ทดลองเครื่องมืองานวิจัย ในการทดลองครั้งนี้ข้อมูลทุกอย่างจะไม่มีเผยแพร่อย่างเด็ดขาด
จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.รังสี เกษมสุข)

ประธานผู้ควบคุมงานวิจัย

ประวัติย่อ

ชื่อ ว่าที่ร.ต.เสรี ปาระแก้ว

เกิด 6 เมษายน 2507

สถานที่เกิด 6 หมู่ 3 บ้านทุ่งโปร่ง ตำบลลูกจิก อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2520 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านทุ่งโปร่ง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
- พ.ศ. 2523 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร อำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู
- พ.ศ. 2525 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพานิชการ-ช่างกลอุดมวิทยา อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี
- พ.ศ. 2529 ครุศาสตร์บัณฑิต (คบ.) วิทยาลัยครูอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- พ.ศ. 2541 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2528 ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านโนนหินลาดทุกดกวาง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
- พ.ศ. 2537ศึกษานิเทศก์ 5 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
- พ.ศ. 2539ศึกษานิเทศก์ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์
สายฝน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุคนธ์าราม
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ
ของ
ว่าที่ร้อยตรีเสรี ปาระแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามัธยมศึกษา วิชาเอกประถมศึกษา
ตุลาคม 2541

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างบทเรียนเทปบันทึกเสียง ประกอบการสอน วิชา ดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุคนธาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียน วัดสุคนธาราม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ บทเรียนเทปบันทึกเสียงประกอบการสอน วิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ประกอบด้วยแผนการสอนที่ 1 กิจกรรมเน้นการฟัง แผนการสอนที่ 2 กิจกรรมเน้นจังหวะ แผนการสอนที่ 3 กิจกรรมเน้นการร้องเพลงและแบบทดสอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใช้ในการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) และการทดสอบหลังเรียน (post-test) และแบบทดสอบย่อยหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าความสอดคล้อง ค่าร้อยละและเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80 / 80

ผลการวิจัยปรากฏว่า บทเรียนเทปบันทึกเสียง ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องเพลงพระราชนิพนธ์สายฝน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (80 / 80) กล่าวคือมีประสิทธิภาพ 85.00 / 80.00

THE CONSTRUCTION OF TAPE CASSETTE LESSON FOR
CO-TEACHING IN MUSIC ON "SAIFON, ASONG PROD CE
BY KING RAMA 9th" FOR PRATHOMSUKSA V OF WATSUKONTHARAM SCHOOL, IN
THE OFFICE OF PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
SERI PARAKAW

Presented in Pratial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Primary Education
at Srinakharinwirot University
October 1998

This study sing to construct tape - cassette for co-teaching in music on "Saifon", a song produced by King Rama 9th, for Prathom Suksa 5 of Wat Sukontharam school jurisdiction the Office of Phra Nakhon si Ayutthaya Provincial Primary Education .

The Samplings consist of 20 Prathom Suksa 5 students of Wat Sukontharam School jurisdiction the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Primary Education

The instruments Use for collecting data are tape-cassette learning package for co-teaching in music On "saifon", a song produced by King Rama 9th which consisted of the first lesson plan(listening , Activity) the second lesson plan (Rythm Activity), the third lesson plan(Singing Activity), an achievement test (pre - test post - test), and sub - test for each lesson.

The statistics use in this study are mean(\bar{x}), concordance (ω), percentage and 80 / 80 officiency criteria.

The result of study indicates that the used of tape - cassette lesson for co-teaching in music On " Saifon" , a song produced by King Rama 9th, for Prathom 5 is efficiency on the standard criteria (80 / 80) at the efficiency 85 / 80.